

OTDK-DOLGOZAT

Dobránszky Julianna

Péntek Petra

2013

**FENT VAGY LENT?
HELYZETELEMZÉS ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK
A LENTI KISTÉRSÉGBEN**

**TOP OR BOTTOM?
SITUATIONAL ANALYSIS AND DEVELOPMENT OPPORTUNITIES
IN THE LENTI SUBREGION**

Dobránszky Julianna, Péntek Petra

Kézirat lezárva: 2012. március 26.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS (a szerzők közös munkája)	1
1. HELYZETELEMLÉS	2
1.1. A kistérség földrajzi jellemzői, kulturális sajátosságai (szerző: Dobránszky Julianna)	2
1.2. Demográfiai elemzés (szerző: Péntek Petra)	3
1.3. Térség munkaerőpiacának elemzése (szerző: Péntek Petra)	7
1.4. A vállalkozások elemzése (szerző: Dobránszky Julianna)	10
1.5. Az intézményi háló bemutatása (szerző: Péntek Petra)	17
1.6. Közlekedési infrastruktúra (szerző: Dobránszky Julianna)	21
1.7. Természeti adottságok és környezetvédelem (a szerzők közös munkája)	23
2. FEJLESZTÉSPOLITIKAI ELŐZMÉNYEK	28
2.1. A kistérség az országos területfejlesztési dokumentumokban (szerző: Dobránszky Julianna)	28
2.2. A kistérség fejlettségi szintje (szerző: Dobránszky Julianna)	29
2.3. Uniós fejlesztési források segítségével megvalósult projektek (szerző: Dobránszky Julianna)	30
2.4. Határon átnyúló kezdeményezések (szerző: Péntek Petra)	32
2.5. Fejlesztési társulások (szerző: Dobránszky Julianna)	33
3. TURISZTIKAI HELYZETJELENTÉS	36
3.1. Turisztikai helyzetelemzés (szerző: Péntek Petra)	36
3.2. Idegenforgalmi vonzerőleltár (szerző: Péntek Petra)	37
4. STRATÉGIAI JAVASLATOK (a szerzők közös munkája)	40
ÖSSZEGZÉS (a szerzők közös munkája)	43
IRODALOMJEGYZÉK	45

MELLÉKLETEK.....	I
I. sz. Melléklet – A kistérség népességszámának változása és összetevői	II
II. sz. Melléklet – ÚMFT–KEOP projektek a kistérségben	III
III. Melléklet - A kistérségben az NFT keretében támogatott tíz legnagyobb projekt	IV
IV. Melléklet – A kistérségben az ÚMFT keretében támogatott tíz legnagyobb projekt....	VI
V. Melléklet – A Lenti kistérség vonzerő leltára.....	VIII
VI. melléklet – A Lenti kistérség jövőképe	XII
VII. melléklet – Interjú vázlat 1	XIII
VIII. melléklet – Interjú vázlat 2	XV

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások a kistérségben	13
2. táblázat: Non-profit szervezetek által elnyert támogatások	15
3. táblázat: Jelentősebb civil szervezetek a kistérségben	16
4. táblázat: Oktatási intézményi ellátottság, 2010	17
5. táblázat: Natura 2000 területek a Lenti kistérségben	24
6. táblázat: Pályázatok eredményei a Lenti kistérségben	30
7. táblázat: ÚMFT Pályázatok eredményei a Lenti kistérségben	31
8. táblázat: Körjegyzőségek a Lenti kistérségben	34
9. táblázat: A Lenti kistérség fejlesztési stratégiája	42

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A Lenti Kistérség elhelyezkedése.....	2
2. ábra: Öregedési index	3
3. ábra: Népsűrűség a Zala megyében, 2010	4
4. ábra: Kormegoszlás a Lenti kistérségben, 2010	5
5. ábra: Lakónépesség számának változása az utolsó 10 évben	6
6. ábra: Foglalkoztatottság és munkanélküliség a Lenti kistérségben	7
7. ábra: Álláskereső végzettség és életkor szerinti megoszlása	8
8. ábra: A működő vállalkozások számának alakulása 1999-2009 között	10
9. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a Lenti kistérségben	11
10. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a mikroközpontok között	12
11. ábra: Kereskedelmi szálláshely kapacitás az országos átlag százalékában	14
12. ábra: A Lenti kistérség úthálózata	21
13. ábra: Lenti elérhetősége a kistérség településeiről	22
14. ábra: Természetvédelmi területek Zala megyében	23

16. ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek – térképrészlet	26
15. ábra: Bányászati területek Zala megyében – térképrészlet	26
17. ábra: Közműolló változása	26
18. ábra: Az ország szerkezeti terve - térképrészlet	28
19. ábra: Kistérségek versenyképessége, 2002	29
20. ábra: A Lenti kistérség területi felosztásai	34
21. ábra: Vendégéjszakák száma a Nyugat-Dunántúlon 2010-ben	36

BEVEZETÉS

Dolgozatunkban a Lenti kistérséggel foglalkozunk, egy olyan kistérséggel, mely 51 települést foglal magából, amiből 22 hátrányos helyzetű. A Lenti kistérséggel, mely a szlovén, horvát és osztrák határ közelében fekszik, magyar oldalon pedig az Őrség és a Balaton közelségét „élvezi” vagy pont ellenkezőleg, szenved el hátrányát a turisztikai adottságai miatt kedvező helyzetben lévő szomszédok közelségének. Dolgozatunkban egy ilyen kistérség további gazdasági-társadalmi adottságainak feltérképezése után a jövőbeli lehetőségekről, fejlődési pályáról kutattunk.

A dolgozat első részében egy átfogó helyzetkép kialakítására törekszünk: a Lenti kistérséget földrajzi, demográfiai, munkaerő-piaci, vállalkezési környezeti, intézményellátottsági, természeti, közlekedési és természetvédelmi infrastrukturális szempontból jellemezzük. A második részben a kistérség fejlesztéspolitikájának részleteivel foglalkozunk – melyek voltak korábban a fő irányelvek, illetve melyek a megvalósult vagy éppen zajló fejlesztések. A harmadik fejezet a turizmus ágazatra koncentráll, ugyanis a kistérség fejlesztéseinek, a fejlesztési programoknak és pályázatoknak egyik fő pillére a turizmus. A negyedik fejezetben, a korábbi fejezetek eredményeire támaszkodva stratégiai javaslatokat teszünk, meghatározzuk a kistérség fejlesztés prioritásait és azok eszközeit.

Primer kutatásunkban számos, a Lenti kistérség fejlesztésén munkálkodó interjúalannyal beszélgettünk a kistérség jövőjéről, akik sokat segítettek abban, hogy lássuk a térség valódi gyengeségeit és erősségeit. Szekunder kutatásunkban többnyire az elérhető korábbi fejlesztési dokumentumokat (Lenti statisztikai térség helyi vidékfejlesztési terve, Zala megye Területfejlesztési Konceptió és Területfejlesztési Program Jövőkép), a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, a Vidékfejlesztési Egyesület és az Országos Környezetvédelmi Tanács dokumentumait, valamint a KSH (Központi Statisztikai Hivatal) és TeiR (Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer) adatbázisait használtuk fel.

Dolgozatunkban arra keressük a választ, hogy milyen lehetőségei vannak a Lenti kistérségnek, hogy fejlődő pályára álljon, melyek azok a kitörési pontok, amiket felhasználva a jövőben fenntartható, fejlett, vonzó térséggé válhat. Kutatásunk kiterjed arra is, hogy miként válaszol a térség a válság, a változó közigazgatási-politikai, valamint a modern gazdaság megkövetelte változásokra.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. A KISTÉRSÉG FÖLDRAJZI JELLEMZŐI, KULTURÁLIS SAJÁTOSSÁGAI

A Lenti kistérség a Nyugat-Dunántúl régióban fekszik, Zala megye legnyugatibb térsége. Jelentős része a Kerka medencéjében helyezkedik el, földrajzilag a Zalai dombvidék mezőrégió, a Nyugat-Zalai dombság szubrégió, a Kerka-vidék mikro-régió területén található.¹ Határait északról az Őrszentpéteri Kistérség (Vas megye), délről a Letenyei Kistérség, keletről a Zalaegerszegi Kistérség; nyugatról pedig a Szlovén Köztársaság alkotják. Néprajzilag az Őrség, a Göcsej és a Hetés területét is érinti. 51 települést foglal magában, a kistérség központja és egyben egyetlen városa Lenti.

1. ábra: A Lenti Kistérség elhelyezkedése

Forrás: saját szerkesztés

A térség elérhetőségét közúton a 75-ös és 86-os számú főútvonalak biztosítják Keszthely, illetve Zalaegerszeg felől, az M7-es autópályával való összeköttetést és a Szlovéniával való forgalmat az M70-es autót út biztosítja. Határátkelőhelyek Szlovéniába Nemesnép, Rédics és Tornyiszentmiklós községeknél találhatók. Vasúton a Zalaegerszeg-Rédics vonalon közlelhető meg.

¹ Promen Kft, 2010

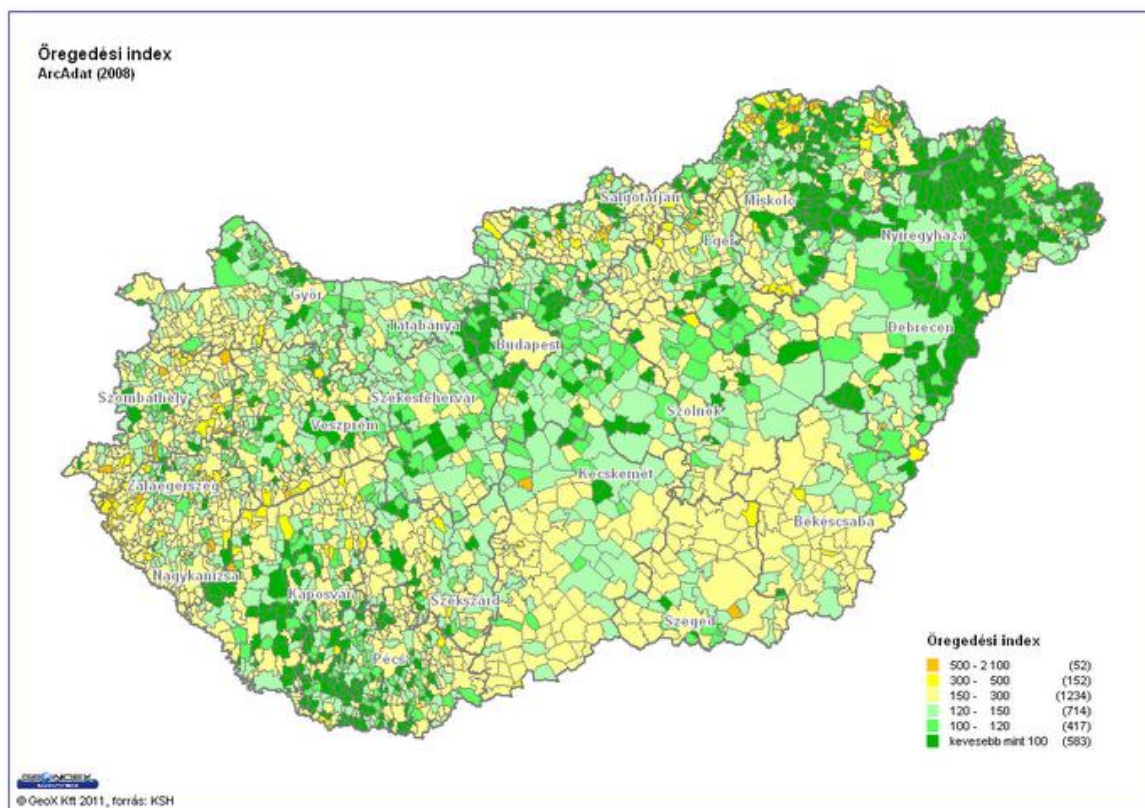
1.2. DEMOGRÁFIAI ELEMZÉS

Népesség

A Lenti kistérség **teljes népessége** 2010-ben 20.974 fő volt, legnépesebb települései a következők:

1. Lenti (7992 fő)	6. Csesztreg (783 fő)
2. Lovászi (1205 fő)	7. Nova (840 fő)
3. Páka (1089 fő)	8. Zalabaksa (634 fő)
4. Gutorfölde (1036 fő)	9. Tornyiszentmiklós (622 fő)
5. Rédics (954 fő)	10. Csömödér (579 fő)

A települések 37%-a 100 főnél kisebb népességű (51 településből 19), míg a települé-

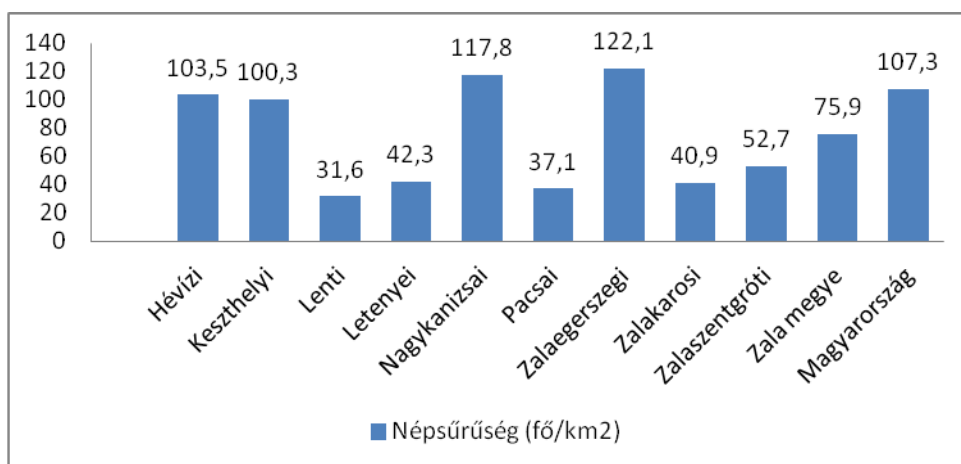
2. ábra: Öregedési index

Forrás: ArcAdat, 2008

sek 80%-ában (41-ben) 500 főnél kevesebb a népesség. Ez a szám kiemelkedő a többi kistérséghez képest, jóval meghaladja a 61,63%-os átlagot, a sorban utána következő Pacsai, Zalaegerszegi, Zalakarosi, Zalaszentgróti kistérségek számai jóval alacsonyabbak. Ebből arra következtethetünk, hogy ezen kis településeket idősek lakják, és jellemző a fiatalok nagyobb településre vándorlása. Ezt a fenti ábra is igazolja, melyből látható, hogy a Lenti kistérség szinte egész területén sokkal rosszabb a helyzet, mint az ország más részein.²

Településszerkezet

A Lenti kistérségre aprófalvas településszerkezet a jellemző, a megyén belül itt a legkisebb a népsűrűség: 31,6 fő/km², messze elmarad a 75,9 fő/km²-es megyei és a 107,3 fő/km²-es országos átlagtól. Egyetlen városa van, a kistérségi központ, Lenti. Ez nem meglepő, hiszen Zalaegerszeg kivételével minden kistérségben csak a kistérségi központ az egyedü-

3. ábra: Népsűrűség a Zala megyében, 2010

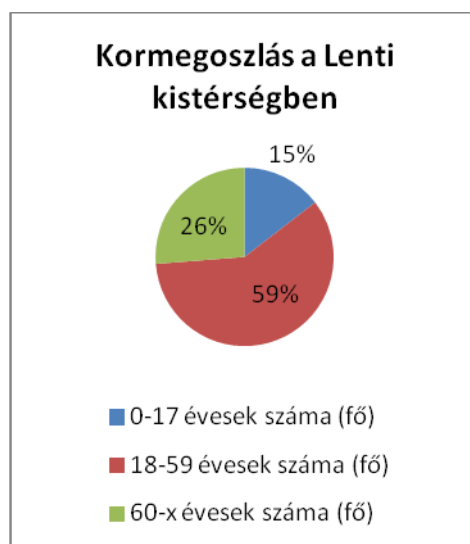
Adatok forrása: Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

li város. Lenti népessége 7992 fő, így elmondható, hogy a Lenti kistérség 38%-a városlakó. A települések összefogása nehéz a sok kis település miatt. A kistérségben egyedül a megyeszékhely-központú Zalaegerszegi kistérségben van (61 db) még a Lenti kistérségnél is több település.

A településszerkezet természetes eredetű, a középkorban Magyarországon a települések aprófalvas jellege volt a domináns, fennmaradásában a Dunántúl domborzati viszonyai is közrejátszottak. Az iparosodás, illetve a terciálizálódás időszakában a mezőgazdaság szerepe

² Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

ezen a településeken is lecsökkent, viszont az ipari, szolgáltató ágazatok letelepítése és a modernizáció következményeként bővülő alapellátások megszervezése ezeken a településeken nehézségeket okozott. (Bószé, 2010) A szocializmus településpolitikája sem segítette ezen falvak fejlődését, és a rendszerváltással megszűnő ipar nyomán fokozottan jelentkezett az aprófalvakat jellemző ördögi kör: a demográfiai egyensúly megbomlásának, a térségi jövedelemtermelő képesség gyengeségének, a szükségletek akadályainak, az elszigeteltségnek, a környezeti erőforrások alul-vagy túlhasznosításának, s mindezekkel összefüggésben az

4. ábra: Kormegoszlás a Lenti kistérségben, 2010 Adatok forrása: KSH, 2010

alacsony foglalkoztatottságnak az összekapcsolódó hatása (G. Fekete, 2008) a kistérségben is megjelenik, ahogy azt a későbbiekben bemutatjuk.

Kormegoszlás

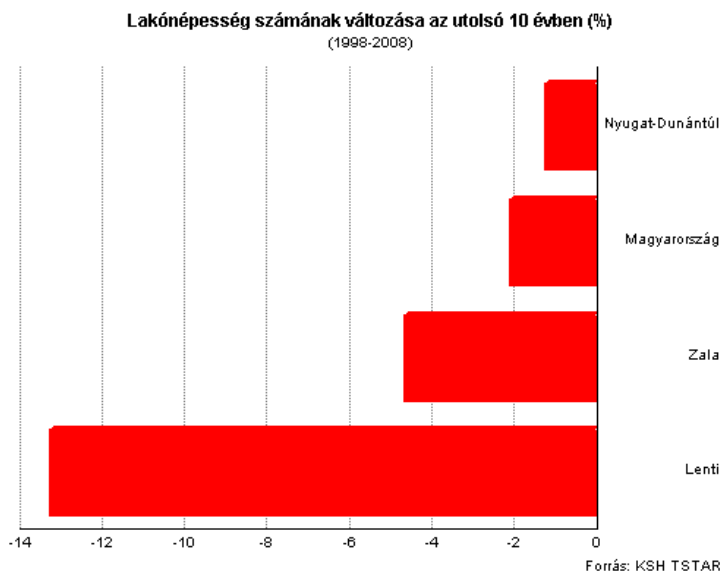
A Lenti kistérség népességének 2010 évi kormegoszlását a 4. ábra mutatja. A 0-5 évesek száma 962 fő, míg a 14-17 évesek száma 965 fő, ami jelentős eltérést nem mutat, nem jelzi, hogy kevesebb lenne a gyerekszám. A 60 éves és idősebb népesség aránya az állandó népességből az 2010. év végén 26,2% volt, ami csak enyhén rosszabb érték a megyei adatnál (24,0%), alapvetően átlagosnak mondható. (KSH, 2010)

Az elmúlt évtized demográfiai egyenlege

1998 és 2008 között a lakónépesség száma több mint 10%-kal (-10,3%) csökkent, szemben az országos (-0,6%), régiós (+0,7%) és megyei (-1,8%) átlaggal, melytől jóval elma-

rad. (TeiR, 2010) A 2001-2010-es években a számok nagymértékben nem módosultak: -10,7%-kal változott a népesség, amely a megyében a második legrosszabb érték (első: Letenye: -11,2%). A megyei átlaghoz viszonyított aránya viszont enyhült, ennek azonban az oka, hogy a megye népessége egyre nagyobb arányban csökken, változása -4,0%. (KSH, 2010) Az 1000 lakosra jutó oda- és elvándorlás különbségét tekintve, a kistérség szintén jelentősen elmarad az átlagoktól: kistérség: -28%, megyei: -5%, országos: +8%.

Összegzésként elmondható, hogy a népesség számának csökkenése a természetes fogyás (2010-ben -8,6%) és a jelentős számú elvándorlás (Belföldi vándorlási különbözet: -4,7) együttes eredménye, melyet az I.sz. Mellékletben közölt ábrák is jól szemléltetnek. (KSH, 2010)

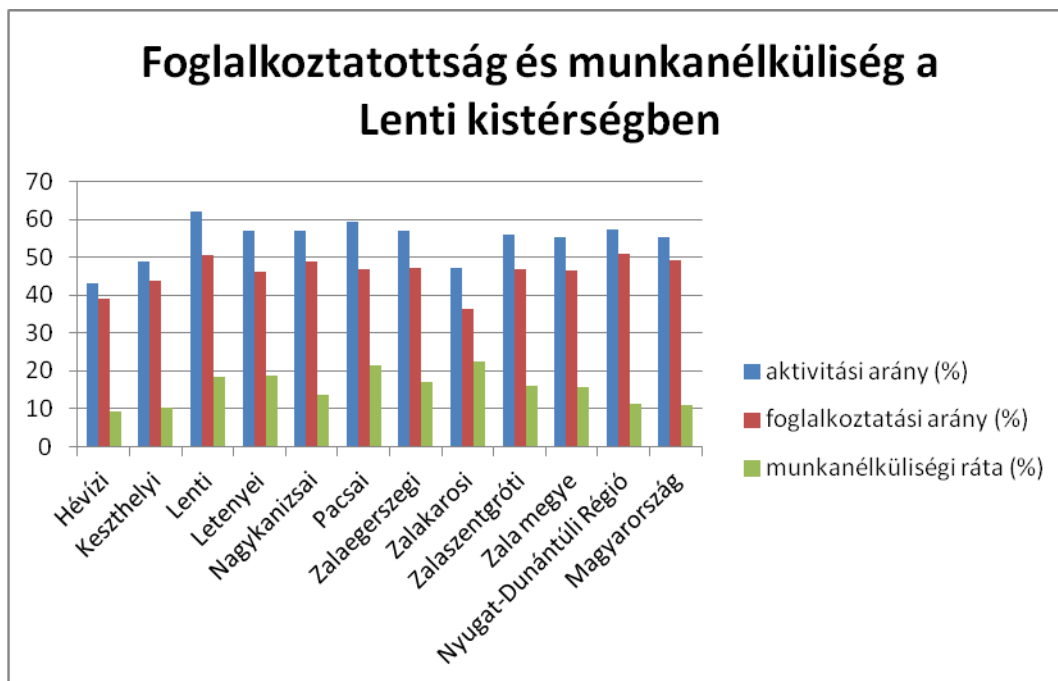

**5. ábra: Lakónépesség számának változása
az utolsó 10 évben (%)**
Forrás: REMEK. 2012

1.3. TÉRSÉG MUNKAERŐPIACÁNAK ELEMZÉSE

Aktivitási, foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta

A munkanélküliségi ráta nagyon magas a kistérségben, 2010-ben 18,32% volt, mely magasabb a 15,79%-os megyei átlagnál és jóval meghaladja a régiós (11,35%) és országos (11,16%) számokat is. Azonban nem a Lenti kistérség a legrosszabb helyzetben lévő kistérség a megyében (6. ábra), mert a Letenyei (18,61%), Pacsai (21,49%), Zalaszentgróti (22,32%) kistérségekben még magasabb a munkanélküliség. Mindezzel ellentétben a 62%-os aktivitási és az 50,6%-os foglalkoztatási ráták pozitív irányban kiugróak: az aktivitási ráta meghaladja a megyei (55,3%) és országos (55,4%) átlagot is, míg a foglalkoztatási ráta az átlaghoz erősen közelít. (KMSR, 2010)

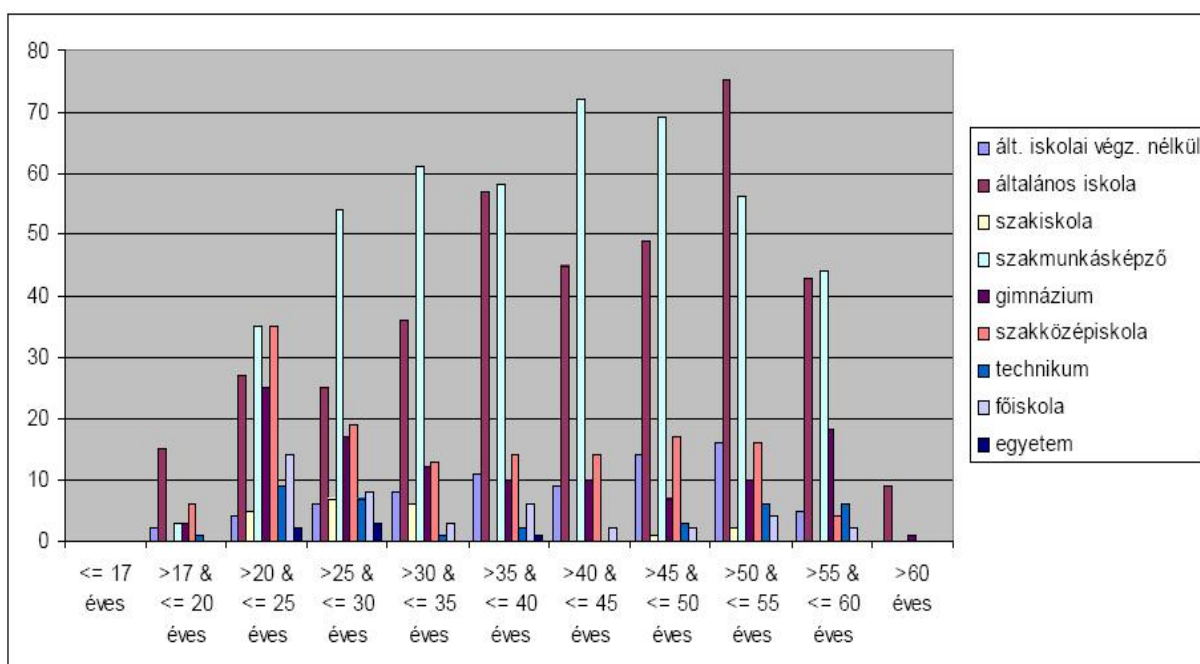
6. ábra: Foglalkoztatottság és munkanélküliség a Lenti kistérségben

Adatforrás: KMSR, 2010

Míg az 50,6%-os foglalkoztatási ráta kiugróan jó eredmény a kistérségen belül és az országos átlaghoz képest is, azonban jócskán elmarad az Európai Unió Európa 2020 stratégiája (2011) által meghatározott, 2020-ra kötelezően elérendő 75%-os foglalkoztatási aránytól. Ez azt jelenti, hogy elméletben a jelenlegi 8375 fős foglalkoztatást 2020-ra 4039 fővel, 12414

főre kell emelni, ahhoz, hogy a kistérségben is megvalósuljon az előírt 75%-os foglalkoztatási arány. Ez a szám akkor is óriási, ha csak akár 70 vagy 65%-ra sikerülne felemelni a foglalkoztatási arányt. Ezen cél elérésének módja egyenlőre kérdéses, több száz embert foglalkoztató vállalatok betelepülésére lenne szükség, hogy esély legyen a kívánt 75% közelébe kerülni.

Míg a munkanélküliek aránya az aktív népességből nagyon magas a *nyilvántartott álláskeresők aránya* a munkavállalási korú állandó népességből 8,0%, a megyei átlag pedig 9,1%, így tehát a Lenti kistérség ez alatti értékkel rendelkezik, tehát nincs rossz helyzetben, sőt, durván a skála közepén helyezkedik el. Vannak azonban sokkal rosszabb helyzetben lévő kistérségek: Zalakaros 15,6%, Letenye 13,2% és Pacsa 12,4%. A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők aránya a munkavállalási korú állandó népességből: 3,8% - ugyanígy nincs rossz helyzetben, a megyei átlagnál (4,9%) jobb értékkel rendelkezik, és vannak rosszabb helyzetben lévők: Zalakaros 8,9%, Letenye 7,8%, Pacsa 7,7%.

7. ábra: Álláskeresők végzettség és életkor szerinti megoszlása

Forrás: Promen Tanácsadó Kft., 2010

Az *álláskeresők életkori megoszlása* mutatja (7. ábra), hogy a térségben minden korosztályt érint a munkanélküliség, azonban kiugróan magas a 40 éven felüli álláskeresők száma. A végzettséget tekintve elsősorban a képzetlen és szakmunkás réteg, valamint a segéd- és

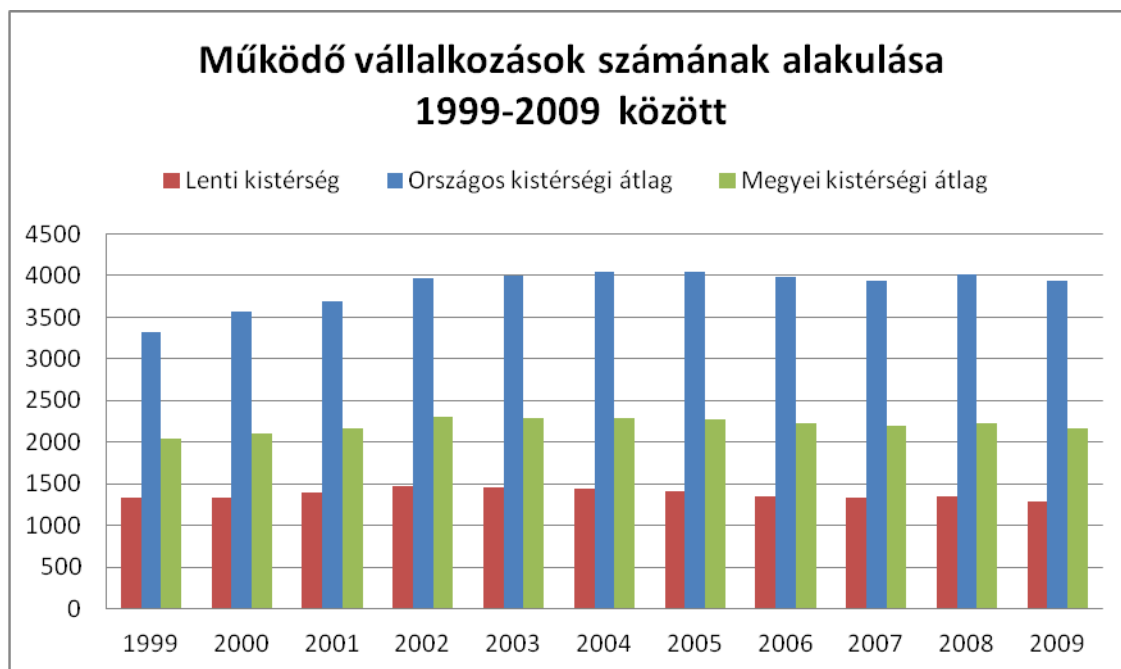
betanított munkakörben dolgozók azok, akik legkevésbé tudtak alkalmazkodni a válság miatt bekövetkező munkaerő-piaci változásokhoz.³

A *pályakezdők aránya* a munkavállalási korú állandó népességből 4,7%, ez a legalacsonyabb a kistérségben, a megyei átlag: 7,3%. A *diplomások arányát* tekintve jobb helyet foglal el a rangsorban, arányuk a munkavállalási korú állandó népességből 3,3%, a megyei átlag 4,9%. Vannak diplomásokkal sokkal kevésbé ellátott kistérségek: a Pacsai (0,9%), Letenyei (2,4%) és Zalakarosi (2,9%). A diplomások arányának növelése azonban nem feltétlenül jelentené a térség gazdasági fejlődését. Mint azt Dr. Fekete Zoltán települési képviselőtől megtudtuk, a nagy probléma az, hogy a kistérség nem alkalmazkodik a munkaerő-piaci kínálatához, ezért a speciális tudású szakmunkásokat igénylő vállalatok gyakran nem találnak a helyben megfelelően képzett munkaerőt, így kénytelenek más térségekből ingázó, vagy akár külföldi munkásokat alkalmazni, ugyanakkor a térségben képzett munkaerő nagy része külföldön vállal munkát (vendéglátóipar).⁴

³ Promen Tanácsadó Kft., 2010

⁴ Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

1.4. A VÁLLALKOZÁSOK ELEMZÉSE

8. ábra: A működő vállalkozások számának alakulása 1999-2009 között

Adatforrás: KSH. 2010

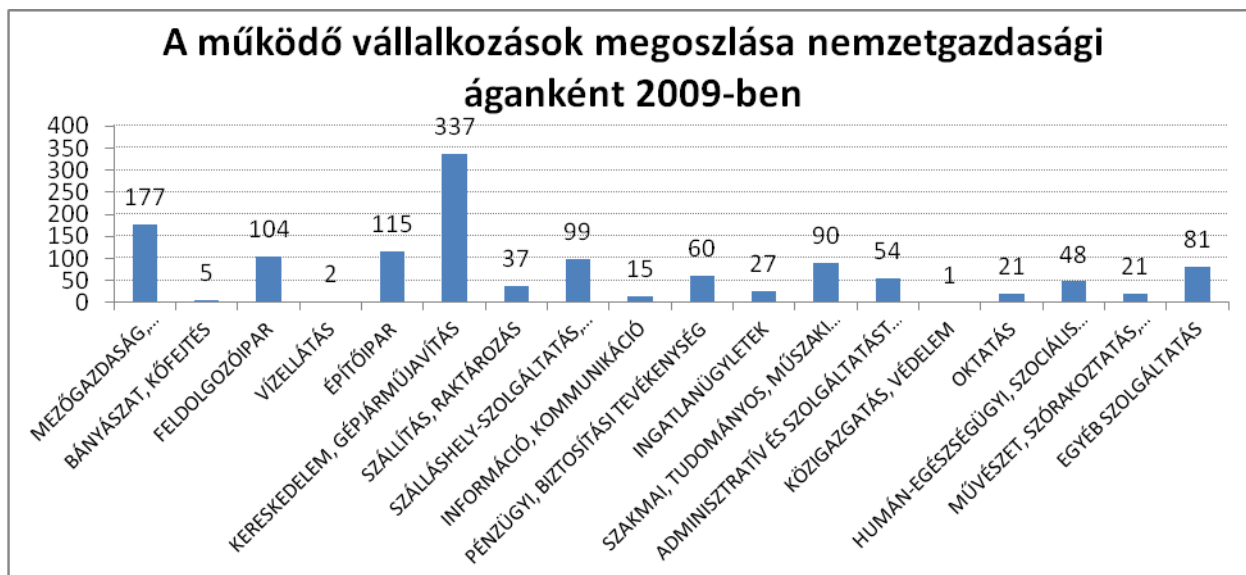
2010-ben 3088 vállalkozást regisztráltak,⁵ azonban mind a vállalkozássűrűséget, mind a társas vállalkozások arányát tekintve a megyei átlag alatt szerepel a kistérség. Hasonló a kép a működő vállalkozások számát – 2009-ben 1294 db – illetően is, amely a regisztrált vállalkozások számának felét sem éri el. Míg a 2004-ben készített helyi vidékfejlesztési stratégia a működő vállalkozások stagnáló számáról számol be, a 2004-2009 közötti időszakban számuk több mint 10%-kal, folyamatosan csökkent, amely ütem az országos és regionális tendenciára nem jellemző.

A KSH tájékoztatási adatbázisában elérhető legfrissebb (2009-es) adatok szerint a működő vállalkozások legnagyobb hányada – több mint 90%-a – 1-4 főt foglalkoztat. 10 főnél több alkalmazottja 44 db, 50 főnél több 8 db vállalkozásnak volt, amelyek közül az egyetlen, 250 főnél többet foglalkoztató szerepel a nyilvántartásban.

Az 9. ábra a kistérség vállalkozásainak ágazati megoszlását szemlélteti. A rendszerváltás előtt a térségben helyezkedett el a magyar olajvidék központja, illetve a faipar volt a másik

⁵ Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

legjelentősebb ágazat. Mára mindkét szektorban jelentősen lecsökkent a foglalkoztatottak száma. A legtöbb vállalkozás napjainkban – 337 db – a kereskedelem és gépjárműjavítás területén működik. A vállalkozásszámot tekintve második helyezett a mezőgazdaság és erdőgaz-

9. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a Lenti kistérségben

Adatforrás: KSH, 2010

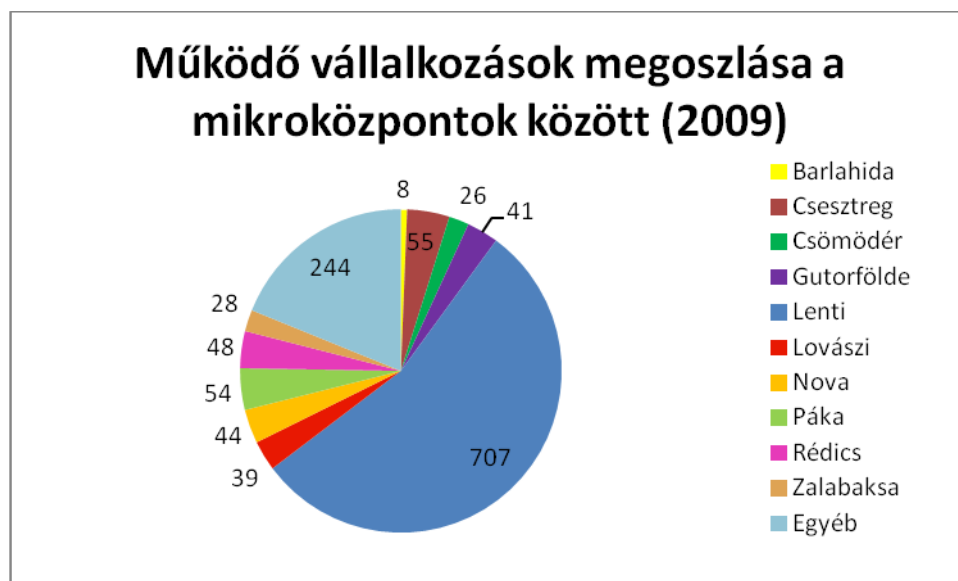
dálkodás, további jelentősebb ágazatok az építőipar, feldolgozóipar, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás.

A kistérségi központban működik a vállalkozások 54,6%-a, emellett a kisebb központokban 20-50 vállalkozás. (10. ábra) Ha a fennmaradó 41 települést vesszük, ezekre átlagosan alig 6 vállalkozás jut, de három településen (Csertalajos, Kányavár és Lendvadedes) 2009-ben egyáltalán nem, további hat településen pedig csak egyetlen működő vállalkozást tartottak nyilván. Hozzá kell tennünk, hogy az Őrség Határok Nélkül Vidékfejlesztési Egyesület beszámolója szerint nem ritka a kistérségben, a vállalkozás székhelye Lenti, de tevékenységét valamely kistelepülésen végzi. Ilyen példa erre Gosztola, amely a rekreációs és wellness célú turizmus egyik központja a térségben, ugyanakkor gosztolai székhellyel nincs bejegyzett vállalkozás szállodai szolgáltatások nyújtására.⁶

A vállalkozások kis száma önmagában is nehézséget jelent a térségi foglalkoztatásban, ám az aprófalvas terület számára még fokozottabban érvényesül az a probléma, hogy a diplo-

⁶ Őrség Határok Nélkül Vidékfejlesztési Egyesület, 2008

más fiatalok számára lényegében csak az államigazgatásban van elhelyezkedési lehetőség, gyengítve a térség népességmegtartó képességét.

10. ábra: A működő vállalkozások megoszlása a mikroközpontok között

Adatforrás: KSH. 2010

A térség legnagyobb foglalkoztatói az ipari és szolgáltató szektorban találhatók. A legjelentősebb iparágak a gépipar, a faipar, a textilipar. A Lovásziban központosuló olajiparban az utóbbi évek során több nagy foglalkoztató csődbement vagy jelentős létszámleépítést hajtott végre.

Lentiben a faipar nagy múltra tekint vissza, itt működik a jelentősebb foglalkoztatók közül a Zalaerdő Zrt., a Németh-fa Kft. és a Jeld-Ven Kft., kisebb faipari cégek működnek Alsószenterzsébet, Kerkabarabás, Csesztreg, Csömödér, Páka és Tornyiszentmiklós községekben. A feldolgozóipar legjelentősebb ágazata a textilipar: Lentiben, Pákán és Lovásziban működnek kisebb varrodák.

A gazdasági válság a térség nagyobb foglalkoztatóit sem kímélte. Jelentős fejlesztési forrásokat elnyerő cégek mentek csődbe (Pannon Product Kft., Log Rt.), megszűnt a csökkent munkaképességűeket foglalkoztató Vulcanus Kft., és a faipari vállalkozásoknál is jelentős leépítések zajlottak. Az Ebyl Hungária Kft. (textilipar) története valamivel sikeresebb: a felszámolást követően a lenti telephelyet a CAR-Inside Kft. vette át, és lassan megközelítve az eredeti foglalkoztatási szintet 300 főt foglalkoztat jelenleg. Üzemcsarnok építéseknek kö-

szönhetően a lenti cserépgyárban a Creaton Kft. 65 fős létszámbővítést és a csesztregi Hoffmann-Carbon Kft.-nél is a válság előtti szintet megközelítően bővült a foglalkoztatás.⁷

Vállalkozásfejlesztés – Lenti inkubátorház

A kezdő vállalkozások fejlődéséhez a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány által működtetett inkubátorház nyújt segítséget Lentiben.⁸ A 2000-ben átadott létesítményben 17 helyiségben több mint 10 vállalkozás működik. A működés első tíz évében 85-95%-os kihasználtság mellett közel 60 bérlő vette igénybe a létesítményt.⁹ A kedvezményes bérleti díj mellett ingyenes szaktanácsadást is nyújtanak az itt működő cégek számára, amelyek többsége szolgáltató és kézműves tevékenységet folytat.¹⁰

1. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások a kistérségben

Cégnév	Székhely	tevékenység	Foglalkoztatottak száma	külföldi tulajdonos
CAR-Inside Kft	Lenti	textilipar, autóipari beszállító	300	x
Creaton Kft	Lenti	tetőcserép gyártás	120	x
Femat Hungária kft.	Csesztreg	gépipar, autóipari beszállító	150	x
Hoffmann Carbon Kft.	Csesztreg	gépipar	480	x
Jeld-Ven Kft.	Lenti	faipar	n.a.	x
LEKO Kft.	Lenti	építőipar, közszolgáltató	128	
Lenti Gyógyfürdő Kft	Lenti	gyógyfürdő, szabadidőpark	n.a.	
Németh-fa Kft.	Lenti	faipar	121	
Nova Bútorgyár Kft.	Nova	faipar	310	x
Oiltech Kft	Lovászi	olajipar	130	
Vest-Wood Kft	Lenti	faipar	n.a.	x
Zalaerdő Rt	Lenti	faipar	n.a.	

Adatforrás: Promen Kft., 2010, Őrség Határok Nélkül Vidékfejlesztési.Egyesület, 2008

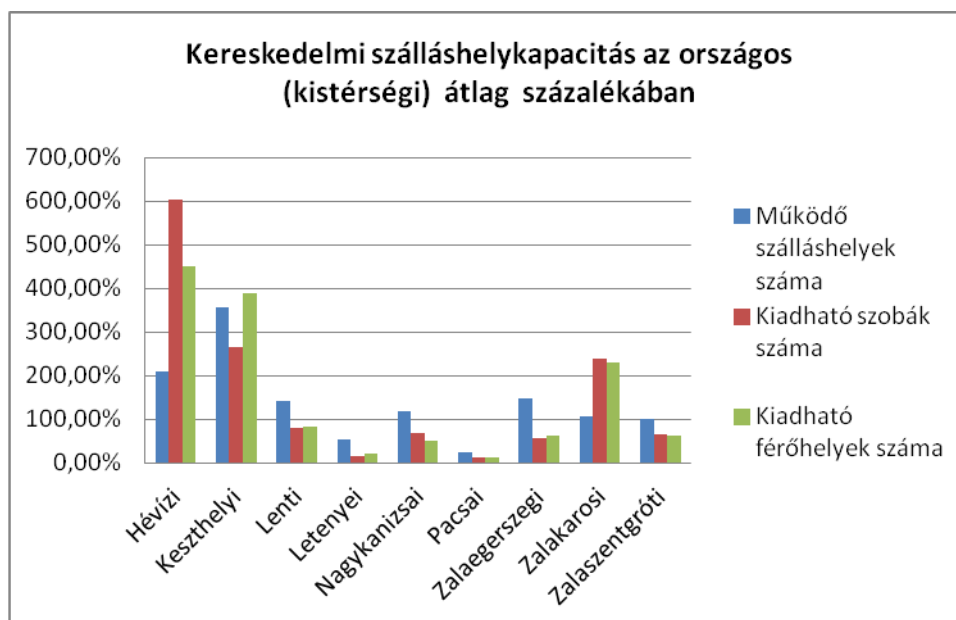
⁷ Promen Kft., 2010

⁸ http://www.zmva.hu/cikk/szolgáltatások/Inkubatorház_szolgáltatás, letöltés dátuma: 2012-03-16

⁹ <http://www.zalamedia.hu/programajanlo/94-zalai-naplo/vallalkozas/19213-jubilalt-az-inkubatorhaz.html>, letöltés dátuma: 2012-03-16

¹⁰ <http://www.noihonlap.hu/index.php?id=150>, letöltés dátuma: 2012-03-19

Szálláshely szolgáltatás a térségben

11. ábra: Kereskedelmi szálláshely kapacitás az országos átlag százalékában

Adatforrás: KSH, 2010

A szolgáltató szektoron belül a kereskedelem és a turizmus a jelentősebb ágazatok, a legtöbb és legnagyobb foglalkoztatók mindkét ágazatban Lentiben működnek, illetve kereskedelmi vállalkozások a mikro-térségi központokban is fellelhetők. Tekintve, hogy a turizmust a térségfejlesztés helyi szereplői kulcstényezőnek tartják a kistérség fejlesztésében (HVS, 2004, interjúk), fontosnak tartjuk, hogy kitérjünk ennek alakulására is.

A térség központi attrakciójának a Lenti termálfürdőt tekintik, amely azonban a hazai kínálat bősége miatt önmagában nem teszi versenyképessé a kistérséget, főként, hogy viszonylagos közelségében olyan termálturisztikai desztinációk találhatók, mint Hévíz vagy Zalakaros.

2009-ben 214 kereskedelmi szálláshely működött a kistérségben, ami megfelel az országos átlagnak, de ahogy az 11. ábrán is látható, az egyes szálláshelyek kapacitásával ez alatt marad a kistérség. Az összehasonlítást itt országos szinten láttuk megfelelőnek, mivel a régiós, illetve megyei adatokat torzítanák az ország egyik leglátogatottabbjának számító Hévízi kistérség adatai. Az interjú során a kistérségi fejlesztési társulás igazgatója többször kiemelte a szálloda hiányát, amely a termálfürdő sikerességét negatívan befolyásolja. A kisebb keres-

kedelmi, illetve magánszálláshelyek kedvezőek a természetjáró öko-, illetve falusi turizmusnak, azonban a magas költségi hajlandósággal rendelkező egészség-, illetve akár üzleti turisták megnyeréséhez valóban hiányzik egy komplex szolgáltatásokat nyújtó szálloda.

Civil szektor

Egy térség fejlődését, vitalitását nagyban befolyásolja a civil szektor aktivitása. A Lenti kistérségben az átlagosnál kevesebb (199 db) non-profit szervezet működik mind országos, mind regionális, mind megyei összehasonlításban. Ugyanakkor az összes regisztrált gazdasági szervezeten belül átlagon felüli az arányuk: 5,9%. A térségben 30 településen működik regisztrált civil szervezet, főleg a kisebb(-nagyobb) központokba, Lenti (78), Páka (10), Csesztreg, Gutorfölde, Lovászi, Nova, Rédics (9) csoportosulva. (KSH, 2010)

2. táblázat: Non-profit szervezetek által elnyert támogatások

	NFT		ÚMFT	
	Lenti kistérség	Országos (kistérségi) átlag	Lenti kistérség	Országos (kistérségi) átlag
Szerződéssel lekötött összeg	1 551 642 956 Ft	3 920 839 976 Ft	10 791 030 039 Ft	26 893 374 163 Ft
Szerződéssel lekötött összeg (Non-profit projektgazdánál)	99 247 602 Ft	99 247 602 Ft	337 087 323 Ft	951 315 960 Ft
Non-profit projektgazdák által nyert támogatások aránya	6,40%	2,53%	3,12%	3,54%

Adatforrás: NFÜ Jelentéskészítő, 2012

Az NFT és ÚMFT pályázatok során a térségben a civil projektgazdák 99,2 illetve 337 millió Ft támogatást nyertek el AVOP Leader+ és HEFOP, illetve NYDOP és TÁMOP programok keretében. Ahogy a táblázatból látható, a részesedésük a térségi támogatásokból az országos átlaghoz mérten kiemelkedően magas volt az NFT pályázatoknál. Ennek egyik oka lehet, hogy a térségben a különböző együttműködések viszonylag nagy múltra tekintettek vissza már ebben az időszakban is: az első fejlesztési társulások a 90-es évek első felében megalkultak.¹¹ Ez lehet az oka annak is, hogy ugyan a benyújtott pályázatok száma messze az országos átlag alatt maradt, pályázók sokkal sikeresebben voltak az országos átlagnál.

¹¹ Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, 2004 – a továbbiakban HVS

3. táblázat: Jelentősebb civil szervezetek a kistérségben

Szervezet neve	Tevékenysége	Székhelye
"Barangolók" a Természetért Egyesület	<i>A környezettudatos magatartás, egészséges életmód terjesztése, hagyományőrzés és a generációs szakadék csökkentése érdekében képzések, programok szervezése.</i>	Rédics
Cseszt Regélő Nonprofit Kft.	<i>Munkaerő piacra visszasegítő képzések, felzárkóztatáshoz szükséges programok, projektek előkészítése, bonyolítása.</i>	Csesztreg
Csesztregi Falubarát Egyesület	<i>A település kulturális örökségének őrzése, közösségi programok szervezése.</i>	Csesztreg
Góna Szabadidőközpont és Kézilabda Egyesület	<i>Sporttevékenységek.</i>	Szentgyörgyvölgy
Kerka Kulturális Egyesület	<i>Hagyományőrzés.</i>	Lenti
Natúrpark Térségfejlesztési Kht.	<i>Fejlesztési programok előkészítését és megvalósítása az Őrségi Nemzeti Park tágabb térségében.</i>	Őriszentpéter
Szilvagyért Egyesület	<i>Közösségi, természetvédelmi programok.</i>	Szilvagy
Vidéken Élők Esélyeiért Egyesület	<i>Közösségfejlesztés, civil szervezetek fejlesztése, képzések szervezése.</i>	Lenti

Adatforrás: Őrség Határok Nélkül Vidékfejlesztési Egyesület, 2008

Ugyanakkor elmondhatjuk azt, hogy a 199 civil szervezet nagy része települési szintű szerepkörrel bír, jelentős térségi szervezőereje csak néhány nagyobb szervezetnek van. A jelentősebb civil szervezeteket az 3. táblázatba gyűjtöttük össze.

1.5. AZ INTÉZMÉNYI HÁLÓ BEMUTATÁSA

Oktatási intézményi ellátottság tekintetében felsőfokú oktatás kivételével minden iskolatípus megtalálható, bár az egyes iskolákban tanulók száma alacsonyabb a többi kistérséghez képest. Az egyetemi képzés hiánya nem hátrányként jelenik meg, ugyanis a térségben inkább a megfelelően képzett szakmunkásokra és betanított munkásokra van szükség.

4. táblázat: Oktatási intézményi ellátottság, 2010

	Óvoda	Általános iskola	Szakközép-iskola	Gimnázium	Szakiskola	Egyetem, főiskola
Intézmények száma	12	11	1	2	2	0
Tanulók száma	556	1402	171	261	308	0
Egy intézményre jutó tanulók átlagos száma	46	127	171	130,5	154	-

Adatforrás: KSH 2010

Az oktatási kérdéseknél nagy változást jelent az oktatási rendszer átalakulása, az **új köznevelési törvény** bevezetése. Ennek pontos részletei azonban egyelőre még nem ismertek. A változások a jelenlegi tervek szerint 2013. január 1-jével lépnek életbe, ekkortól a települési önkormányzatok által fenntartott köznevelési intézmények állami fenntartásba kerülnek, a települési önkormányzatok köznevelési szerződés keretében vállalhatják az intézmények működtetését. A törvény egyéb újdonságainak nagy részét csak a 2013-2014-es tanév kezdetén vezetik be. Addig az oktatók online tájékoztatósorozat keretében kapnak információt az éppen elfogadott és érvényben lévő változtatásokról. Az említett tanévben hatályba lépnek az új finanszírozási szabályok, a pedagógusok és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak bérét, valamint annak járulékait a központi költségvetés finanszírozza majd. Szintén abban a tanévben indulnak a köznevelési Híd-programok. A 2014. szeptember 1-jei változások között említik, hogy akkortól lesz kötelező a hároméves kortól való óvodába járás, és hatályba lépnek az ezzel kapcsolatos kivételekre vonatkozó szabályok (MTI, 2011). A változtatások természetesen a Lenti kistérségre is hatással lesznek, és – bár egyelőre nem tudni, de valószínűsíthető, hogy – a törvény bevezetése után meghatározott ideig a települési önkormányzatok fogják vállalni az intézmények működtetését. Az önkormányzatoknak szüksége

van erre a lépésre, mivel költségvetésük akár nagyon rossz helyzetbe is kerülhet, ha elesnek az iskolafinanszírozási összegektől, és a korábban abból máshováallokált pénzeket (pl. korábban iskola felújításra felvett hitel törlesztésére) nem lesznek képesek pótolni.

Szakképzési lehetőségek

A legutóbbi foglalkoztatási kérdésekkel foglalkozó projekt a 2009-ben megnyert *Foglalkoztatási paktum* (2009) volt. A pályázat fő célja a gazdaságfejlesztés, foglalkozásfejlesztés, partnerségi hálózat kialakítása és az együttműködés megvalósítása volt a pályázatban résztvevő alábbi szereplők között:

- Lenti Kistérség Többcélú Társulása
- Nyugat-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ
- Lámfalussy Sándor Szakközépiskola és Szakiskola
- Le-Ko Kft.
- Hálózat az integrációért alapítvány
- Célként fogalmazták meg az együttműködés kialakítását az önkormányzatokkal is

A partnerség kialakítása céljából állásbörzét és képzéseket szerveztek. A képzések a következők voltak: hátrányos helyzetűek részére kialakított képzések (gyes, álláskereső); digitális kompetenciafejlesztés; nyelvi kompetenciafejlesztés; OKJ-s részképesítések (szállodai szobaasszony (Lenti), Fröccsöntő gépkezelő (Zalaegerszeg), Vakoló kőműves (Szombathely).

Németh Imrétől, a Lenti Kistérség Többcélú Társulás (továbbiakban LKTT) igazgatójától és jelen projekt egyik menedzserétől interjúnk során megérdeklődtük, hogy mi volt az oka annak, hogy ezek a képzések indultak, különös tekintettel a szállodai szobaasszonyképzésre, hiszen nincs szálloda a Lenti kistérségben. Elmondása szerint ennek az volt az oka, hogy a pályázattal egy időben egy szálloda építését is tervezték, így az lett volna a kiképzett szobaasszonyok felvevőpiaca. A szálloda építése mai napig várat magára, így a paktum ezen képzése nem helyi munkaerőt képezett ki.

Németh Imre azt is elmondta, hogy kitörési pontnak érzi a *megújuló energiákra épülő munkaerő* kiképzését. Az LKTT ennek céljából 2009-ben sikeres CEEBEE pályázatot nyújtott be energiatakarékos építkezésnek a megújuló energiák technológiáinak felhasználásához kapcsolódó képzésekre, ezen belül is ingyenes 30 órás akkreditált felnőttképzések indítására: Belső szigetelési rendszerek és Napkollektorok és szerelési technológiája szakterületen. A program a Lámfalussy Sándor Szakközépiskola és Szakmunkásképző Iskolával karöltve nem-

csak képzéseket indít, hanem kidolgozta egy alacsony energiafelhasználású közösségi ház tanulmánytervét és megvalósítási tervét – így a kiképzett szakemberek már csak arra várnak, hogy ezeket a kész terveket megvalósítsák. A CEEBEE pályázatnak köszönhetően Lenti egy olyan képzési programmal rendelkezik, mely a jövőben várhatóan egyre nagyobb arányban megújuló energiákra alapozó építkezéseknél és felújításoknál nagy előnyt jelenthet számukra a megyében.

Egészségügy

A Lenti kistérségben nincs kórház, a kórházi ellátást igénylő betegeket többnyire a zalaegerszegi Zala Megyei Kórházba küldik, illetve szállítják, a mentőállomás Lentiben található. A kistérségi központban található a legnagyobb, járóbeteg ellátást biztosító rendelőintézet, a 2010-11-ben felújított Dr. Hetés Ferenc Rendelőintézet. Ezen kívül 9 rendelőintézet működik a kistérségben, valamint ezek közül 5 helyen még védőnői szolgálat is. A kistérségben található 8 gyógyszertár is, tehát kevesebb, mint rendelő, valamint egyes esetekben a rendelőintézet településével nem megegyező helyen, ami azt jelenti, hogy a felírt gyógyszerért a betegeknek plusz utazásokat kell tenniük.

Egy háziiorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2010-ben 1498 fő volt, mely alacsonyabb a megyei átlagnál (1577 fő), emellett az egy háziiorvosra jutó betegforgalom (eset) 13482 fő volt, mely a legmagasabb a megyében, mely valószínűleg az idősödő lakosság miatt lehet így.¹²

Kulturális intézményi ellátottság:

- Tíz település rendelkezik Művelődési házzal.
- Harminchat településen található könyvtár vagy mozgókönyvtári szolgáltatás.¹³

Egyéb intézményi ellátottság:

- Szintén csak Lentiben található Rendőrkapitányság és Tűzoltóság. Rédicsen Vámhivatal, Tornyiszentmiklóson pedig Határrendészeti Kirendeltség működik.
- 13 településen működik postahivatal.

¹² Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

¹³ <http://konyvtar.hu/tudakozo/bongeszo/zala/lenti/lovaszi/>, letöltés dátuma: 2012-03-20

- Hat településen működik pénzintézmény.
- A kistérségben található öt szociális otthon is.¹⁴

A Falugondnoki Szolgálat

Zala megye szétszórt településszerkezeti képe, valamint a falvak előregedő korfája miatt létfontosságú szerepe van a Falugondnoki Szolgálatnak. A Falugondnoki Szolgálatot települési önkormányzatok, civil szervezetek, tenni akaró magánszemélyek együttműködése tartja fenn, melyek hálózattá szerveződését, rendeződését a Zalai Falvakért Egyesület, – „zalai falvak szolgálatában” – szakmailag segíti.

A falugondnok tulajdonképpen egy egyszemélyes intézmény, melynek alapvető célja a települési hátrányokat, az intézményhiányt csökkenteni. A Lenti kistérség településeit 22 falugondnok¹⁵ látja el, az ő feladatuk alaptevékenységként az – elsősorban idős – emberek mindennapjainak segítése: étkeztetésben, a házi segítségnyújtásban, a közösségi és szociális információk szolgáltatásában, egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosításában, gyógyszer beszerzésében, bevásárlásban, takarításban, valamint a gyerekek iskolába, óvodába történő szállításában. Természetesen ezen feladatok kibővíülhetnek kiegészítő lakossági szolgáltatásokkal (művelődési, sport-és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése, egyéb hivatalos ügyek intézése, lakossági ügyek, családsegítés, házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás stb.)¹⁶

¹⁴ Intézmények forrása: <http://www.tersegfejlesztes.hu/intezmenyek>, letöltés dátuma: 2012-03-18

¹⁵ http://www.zalaifalvak.hu/files/Fg_i_szolg_lat_2011.08.01.pdf, letöltés dátuma: 2012-03-23

¹⁶ http://www.zalaifalvak.hu/files/Fg_es_jogszabalyok.pdf, letöltés dátuma: 2012-03-23

1.6. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

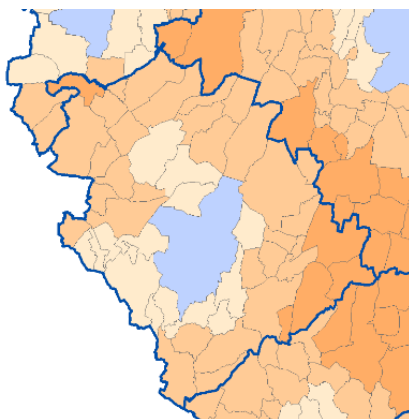
12. ábra: A Lenti kistérség úthálózata

Forrás: TEIR. 2012

A közlekedési infrastruktúrát főként alsóbbrendű útvonalak alkotják, két főútvonal (75-ös és 86-os) a rédicsi határátkelőhöz vezet, az M70-es autótút pedig az M7-es autópálya Szlovénia irányába tartó leágazása. A térségközpontot a 75-ös főútvonalon kívül a Zalaegerszeg-Rédics vasútvonal érinti. A vasútvonalon mindkét irányba 9 járat közlekedik mindkét irányba Gutorfölde, Ortaháza, Csömödér–Páka és Iklódbördőce érintésével, 1 óra 10-14 perces menetidővel. Rédicsről az első reggel 4 órakor indul, Zalaegerszegről 22 óra 40 perckor az utolsó. (elvira.hu, 2012) A Zala Volán szolgáltatja a térségben a helyközi tömegközlekedést minden települést lefedve, illetve 7 helyi járatot üzemeltet Lentiben.

Lenti Budapestről való elérhetősége vasúton kifejezetten rossznak számít. Legalább egy átszállással kell számolni, mivel csak Zalaegerszegig van közvetlen kocsik, és az út hossza legjobb esetben is 4 óra 48 perc, de többnyire meghaladja az 5 órát. Ilyen módon korai (6.11) indulással leghamarabb 11.24-re érkezhet meg a fővárosból induló utas. Zalaegerszegre vagy

Zalaszentivánra minden második órában közlekedik járat megfelelő csatlakozással reggel és este 6 óra között. A kistérség régió belül a régióközpont elérhetőségét tekintve a legrosszabb helyzetűek közé tartozik: 2-3 órába telik bármelyik településéről eljutni Győrbe. A megyeszékhely, Zalaegerszeg a terület legnagyobb részéről 30-45 perc alatt elérhető, az elérési idő

13. ábra: Lenti elérhetősége a kistérség településeiről

Forrás: TEIR, 2012

sugarasan növekszik. Lenti térségen belüli megközelíthetősége viszonylag jó: 10-20 percen belül elérhető, de az úthálózat és az elérési idők ábráját tekintve látszik, hogy a nyugati szomszédos településekről csak kerülővel juthatnak be a központba.

Megemlítendő még a Csömödéri Állami Erdei Vasút, amely a turisztikai funkciók mellett, a faiparban is fontos szerepet tölt be: a forgalom nagy részét még ma is fát szállító tehervonatok adják.¹⁷

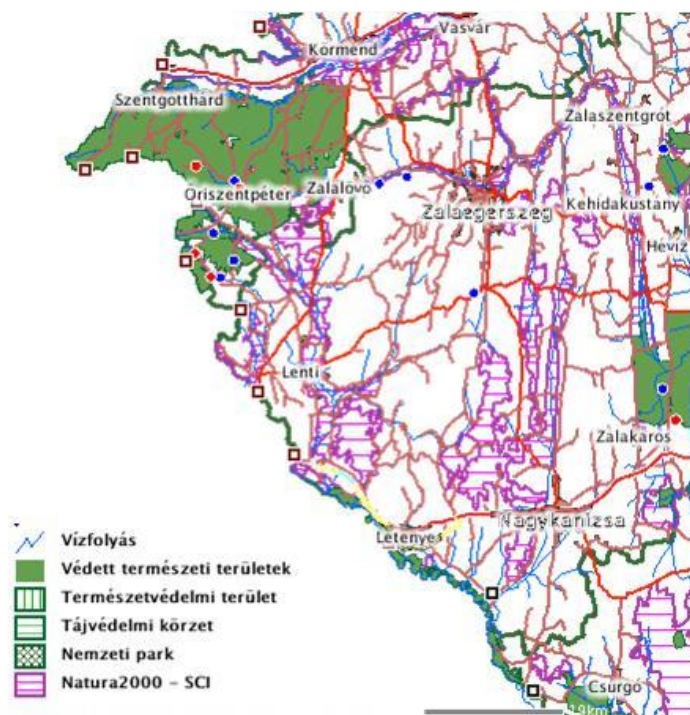
Kerékpárutak tekintetében kedvező helyzetben van a Lenti kistérség. Az aprófalvas településszerkezet, illetve a turisztikai kínálat szempontjából is lényeges a kerékpárutak, kerékpáros közlekedés jelenléte a térségben. A kistérségen a Dunántúli határ menti kerékpárút halad át, az alábbi településeket érintve: Tormafölde, Szécsisziget, Lenti-Rédics, Resznek, Nemesnép, Szentgyörgyvölgy. (OTT, 2003) Lenti körül, kb. 40 km hosszú kiépített kerékpárút található, az utak az erdőkön át is vezetnek, mely egyszerűsíti a falusiak számára a települések közötti átjárhatóságot, valamint turisztikai szempontból (kirándulás, természetjárás) is kedvező helyzetet teremt. Azokon a területeken, ahol nem található kerékpárút a forgalom általában annyira gyér, hogy az autót biztonságosan használható a kerékpáros forgalom számára is. (Interjú Drávecz Gyulával, 2012).

¹⁷ http://www.kisvasut.hu/view_cikk.php?id=875, letöltés dátuma: 2012-03-17

1.7. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

A kistérség két vízgyűjtő területéhez tartozik: a Kerka a Mura–Dráva vízrendszerhez, a Zala pedig a Balatonhoz. Legjelentősebb vízfolyásai a Kerka és a Szentgyörgyvölgy patak, és a Kerka mellékvíze a Cupi patak. A Kerkát és a Szentgyörgyvölgyi patakot teljes hosszán, a Cupi patakot az alsó folyásán szabályozták. A táj jelentős vízfeleslege miatt jók a mesterséges tavak létrehozásának a lehetőségei. Ezek közül legnagyobb tó az Iklódbördöce–Csömödér határában fekvő horgásztó, illetve jelentősek még a közel 40 Ha területű novai víztározó, és a fürdésre is alkalmas csesztregi fürdő, üdülő tó.¹⁸

A kistérségben nagy az erdőterületek aránya jelentős gyertyán, tölgy, bükk és fenyőerdő állománnyal. Az Őrségi Nemzeti Park területén található három település, Felsőszenterzsébet, Magyarország és Szentgyörgyvölgy. Az aljnövényzetben gyakoriak a védett növények, az ősrétek és a mezők növényvilága igen gazdag. Számos védett állat is él a területen, az erdők vadászható apróvadban nem, de nagyvadban – őzben, szarvasban – gazdagok.

14. ábra: Természetvédelmi területek Zala megyében

Forrás: TIR, 2010

A Natura 2000 területek feladata a hivatalos meghatározás szerint: „A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élő helytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.”

¹⁸ Promen Kft., 2010

A Lenti kistérség négy NATURA 2000 SCI területtel rendelkezik (TIR, 2007). A területeket és hozzájuk tartozó fő prioritásaikat az alábbi táblázat tartalmazza.

5. táblázat: Natura 2000 területek a Lenti kistérségben

Natura 2000 terület	Terület kódja	Célkitűzések
Nyugat-Göcsej	HUBF20039	- A védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: piszedenevér, nagyfülű denevér, csonkafülű denevér, közönséges denevér vöröshasu unka, sárgahasú unka, dunai, nagy höscincér, lápi tarkalepke, fehér gólya, fekete gólya - Erdőgazdálkodás - Vadállomány szabályozása, a vadászat szabályozott, fenntartható, és elsődlegesen természetvédelmi, és nem vadászati célokat felmutató formájának megvalósítása - A természetvédelmi, vidékfejlesztési illetve rekreációs célokat integráló, harmonikusan működtetett, fenntartható területhasználat.
Kebele	HUBF20048	- Különös figyelem a következő fajokra: hangyaboglárka fajok, szarvasbogár, nagy höscincér, mocsári teknős - Vízi területek védelme - Az erdők természetességének hosszútávon történő fenntartása, erdőkezelés - Természetes és természetközeli gyepek megóvása - Az inváziós növényfajok visszaszorítása (akác, aranyvessző, tülevelűek) - A rovarok és odúlakó madarak számára szaporodó- és élőhelyet biztosítani.
Kerka völgye (Kerka mente)	HUBF20044	- Vízi területek védelme - Az erdők természetességének hosszútávon történő fenntartása, erdőkezelés - Természetes és természetközeli gyepek megóvása - Az inváziós növényfajok visszaszorítása (akác, aranyvessző, tülevelűek) - Különös figyelem a következő fajokra: hangyaboglárka fajok, szarvasbogár, nagy höscincér, halfajok, mocsári teknős, denevérfajok, vidra - Láprétek megőrzése, kaszálás - A rovarok és odúlakó madarak számára szaporodó- és élőhelyet biztosítani.
Vétyempusztá	HUBF20040	- Különös figyelem a meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepekre, lejtő- és sziklatörmelék erdőkre, illír bükkösökre és illír gyertyános-tölgyesekre, a következő fajokra: szarvasbogár, nagy höscincér, gyászincér, denevérfajok - Erdőgazdálkodás - A nagyvad létszámot elfogadható létszámmra csökkenteni. (szarvas, őz, vaddisznó) - Az inváziós növényfajok visszaszorítása (akác, aranyvessző, tülevelűek) - A rovarok és odúlakó madarak számára szaporodó- és élőhelyet biztosítani.

Forrás: Natura 2000 prioritások

A NATURA 2000 területek által érintett települések: Alsószenterzsébet, Belsőárd, Bödeháza, Csesztreg, Csömödér, Dobri, Felsőszenterzsébet, Gáborjánháza, Iklódbördőce, Kálócfa, Kerkabarabás, Kerkafalva, Kerkakutas, Kerkateskánd, Lendvajakabfa, Lenti, Lovászi, Magyarföld, Nemesnép, Páka, Ramocsa, Rédics, Resznek, Szécsisziget, Szentgyörgyvölgy, Szijártóháza, Tormafölde, Tornyiszentmiklós, Zalabaksa, Zalasombatfa.¹⁹

Mezőgazdaság

A térség talajviszonyai nem kedveznek a mezőgazdaságnak. Nagyüzemi művelésre csak a széles völgyek megfelelőek, de a talaj minősége kifejezetten gyenge, inkább rétgazdálkodásra és erdőként való hasznosításra alkalmas. A szántók területi kiterjedését a Kerka szabályozásával és a nagy területeken végrehajtott meliorációval növelték, ám ezek hasznosítása sok esetben gazdaságtalan. (HVS, 2004) A mezőgazdaságban napjainkban a nagy műtrágya-igény ellenére a monokultúras kukoricatermesztés dominál, illetve a gabona és a repce van még jelen komoly súllyal.²⁰ A – jelentős részben külföldi – termelőknek gyakran nehézségeket okoz a termény értékesítése,²¹ ráadásul a monokultúras növénytermesztés a terület fajgazdagságát is veszélyezteti. A nagyállattartás szinte teljes egészében eltűnt, pedig a nedves gyepterületek a mai állomány sokszorosát tarthatnák el a térség természetes adottságaira alapozva.

A mezőgazdálkodás kapcsán említhetjük még az olajtők termesztést, amelynek értékes olaja a Nyugat-Dunántúl jellegzetes terméke, és egyúttal a helyi termékekre alapozó imázs fontos eleme lehet.

Környezetvédelmi infrastruktúra és kockázatok

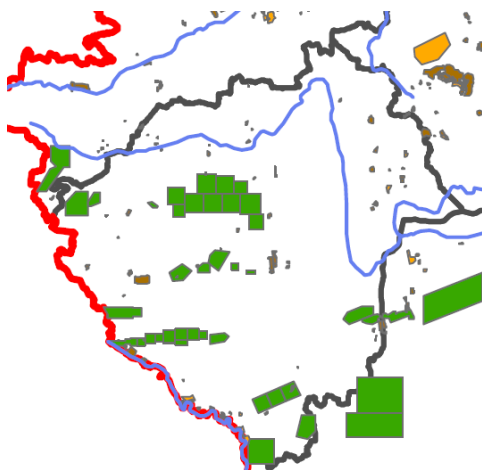
Mivel országos szintű ipari és a szolgáltató központ nincs jelen a térségben, a szennyezőanyag kibocsátás is igen alacsony. Jó a levegő minőség, a vizek minősége sokat javult.²² Környezeti kockázatot elsősorban a szénhidrogén-bányászat térségi jelenléte jelent. A bányatelkek elhelyezkedését zöld szín jelöli a 15. ábrán.

¹⁹ http://www.fvm.gov.hu/doc/upload/201004/umvp_ih_14_2010_natura_2000.pdf, letöltés dátuma: 2012-03-19

²⁰ Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület, 2009

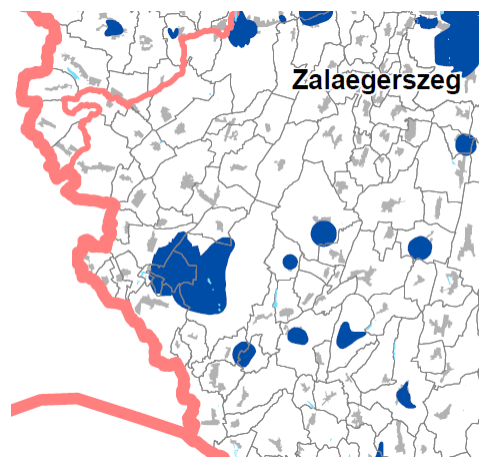
²¹ Interjú Németh Imrével, a LKTT igazgatójával, 2012. 03. 19.

²² Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület, 2009

15. ábra: Bányászati területek Zala megyében - térképrészlet

Forrás: MBFH, 2010

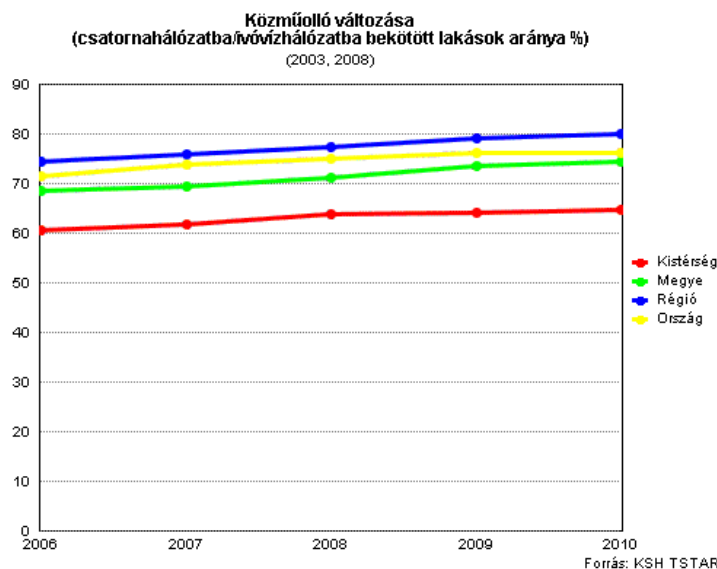

16. ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek - térképrészlet

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2003, 3/7. melléklet

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek találhatók Lenti, Külsősárd, Belsőárd, Rédics, Resznek, Kerkabarabás, Kerkateskánd, Szécsisziget, Páka, Pördefölde, Ortaháza, Hernyék és Nova területén (16. ábra).

A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya 94,9%, minden településen elérhető vezetékes ivóvíz. A közműolló mértéke az elmúlt időszakban csökkent, 2003 és 2010 között 31,5%-kal növekedett a közcsontra hálózatra bekapcsolódott lakások aránya. Noha a szennyvíztisztítás helyzete a Nyugat-Dunántúl régióban a legkedvezőbb, (KSH, 2012), a kis-

17. ábra: Közműolló változása

Forrás: TEIR, 2012

térségben csak 23 településen található kiépített közcsontra. A közüzemi szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya viszont több mint 60%. (KSH TSTAR, 2010)

Ez a helyzet egyértelműen a térség aprófalvas szerkezetéből adódik. A közcsontra nélküli települések átlagos lakossága 112 fő. Ezeken a településeken a csatornahálózat

kiépítése nem gazdaságos, ami hátráltatja a vállalkozók letelepedését is, hiszen a működésükhöz sok esetben a jogszabályok előírják a kötelező szennyvízkezelést

A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya 88,7%. A kommunális hulladékszállítást a Lenti Hulladékkezelő Kft. végzi. Az összegyűjtött hulladékot a lenti-mumori hulladékátrakó állomásra szállítják, ahol komposztáló és gyűjtőudvar kialakításával megoldottá vált a szelektíven gyűjtött és újrahasznosítható hulladékok kezelése. A nem hasznosítható hulladék innen a Zalaegerszegi lerakóba kerül deponálásra.²³ A településekről elszállított szilárd hulladék 82%-a a lakosságtól származik, amelynek 24,5%-a szelektív hulladék.

Környezetvédelmi projektek a kistérségben

Az ÚMFT–KEOP keretében 40,1 millió Ft támogatást kaptak a térség projektjei.²⁴ A legnagyobb beruházást a Nova Tábor Kft. valósította meg: napkollektorok telepítésével először a nyári melegvízellátás 75%-át fedező rendszert építettek ki a Csicsergő Szabadidőközpontban, majd egy következő szintén 50%-os intenzitású támogatás segítségével a tábor általános energiaellátásának optimalizálására bővítették a rendszert.²⁵ A legnagyobb támogatást a csesztregi önkormányzat épületének energetikai felújítása jelentette.

A Lovászi Önkormányzat ingyenes lakossági komposztálók kihelyezésével igyekszik csökkenteni a települési hulladék mennyiségét (Lenti és Vidéke, 2012), és a fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok folytatására kapott támogatást a lenti Vörösmarty Mihály Általános Iskola „Zöld jövő” programja.

A környezetvédelemhez kapcsolódó projektek között kiemelhetjük a 2009-es CEEBEE pályázatot, amelyet az 1.5. fejezetben már részletesen bemutatunk.

²³ http://www.lentiterseg.hu/oldal.php?id=91_99_, letöltés dátuma: 2012-03-19

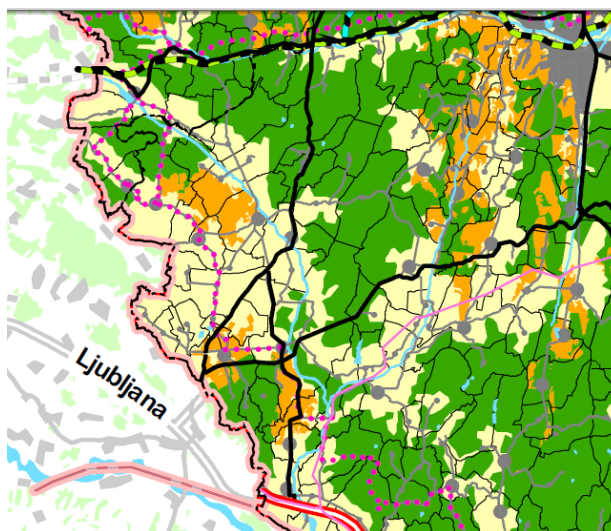
²⁴ NFÜ Jelentéskészítő, 2012

²⁵ <http://www.energiakozpont.hu/keop/letoltesek/siker-es-projektek&style=normal>, letöltés dátuma: 2012-03-15

2. FEJLESZTÉSPOLITIKAI ELŐZMÉNYEK

2.1. A KISTÉRSÉG AZ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKBAN

Az ábrán is jól látható a kistérségben az erdőgazdálkodási területek (zöld színnel) nagy aránya, illetve az aprófalvas településszerkezet (szürke pontok). A kistérségben nem található országos szinten kiemelt fejlesztési célpont, a legközelebb eső fejlesztési alközpontok Nagykanizsa és Zalaegerszeg. Az Országos Területrendezés Terv kulturális örökség szempontjából

18. ábra: Az ország szerkezeti terve - térképrészlet

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2003, 2. melléklet

kiemelten kezelendő területként a kistérségben három települést: Lentit, Novát és Szécsiszigetet határozza meg, országos jelentőségű tájképvédelmi területek pedig 21 települést. (OTT, 2008)

Az Országos Területfejlesztési Koncepció kistérséget a Dominánsan vidéki kistérségek kategóriájába sorolja. Az aprófalvas települések közösségeinek, értékeinek megőrzését országos érdeknek tekinti. Szorgalmazza a kis kapacitású, alternatív tömegközlekedési formák bevezetését, a kerékpárút-fejlesztéseket, a mozgó szolgáltató – szociális, egészségügyi, gazdasági, adminisztrációs – rendszerek kialakítását. Többek között ösztönzi az önkormányzatok és intézmények településközi együttműködéseit, a közbiztonság javító civil kezdeményezéseket (polgárőrség), hulladék minimalizáló és megújuló energiaforrásokra épülő rendszereket az inkubációs vállalkozásfejlesztési rendszerek, a távmunkát és -oktatást, az informatikai infrastruktúra-fejlesztés, teleházak létesítését és informatikai képzéseket. A részcélok között szerepel az ökológiai mezőgazdaság,

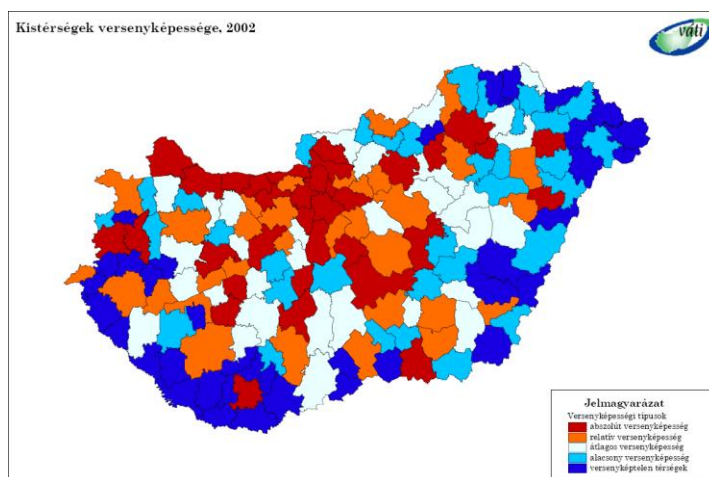
természetközeli erdőgazdálkodás, a hagyományos kis- és kézműipar marketinggel, piacrajutással való támogatása, és kiemelt célterülete a falusi, öko- és aktív turizmus és az ezekhez kapcsoló infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások kínálatának térségileg összehangolt fejlesztése, térségi piacstratégia kidolgozása. (OTK, 2005)

2.2. A KISTÉRSÉG FEJLETTSÉGI SZINTJE

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség weboldalán jelenleg elérhető LHH kistérségi lista 33 kistérséget sorol a leghátrányosabbak közé. A különböző gazdasági, társadalmi, infrastrukturális mutatók alapján számított komplex mutató értéke szerint a Lenti kistérség a 105. „leg-hátrányosabb” helyet foglalja el a 174 kistérség között.²⁶

Azonban a 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet szerint a leghátrányosabb helyzetű kistérségekkel azonos elbánásban részesülnek azon települések is, amelyek nem kedvezményezett kistérségben találhatók ugyan, de társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradottak, vagy amelyeket az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékben sújtja a munkanélküliség. Ezen két kritériumnak Zala megyében a rendeletben foglalt 83 település felelt meg, amelyek közül 22 a Lenti kistérséghez tartozik, és ezek közül tíz mindkét követelménynek megfelel: Baglad, Csertalajos, Hernyék, Kányavár, Kerkakutas, Kozmadombja, Pusztaapáti, Ramocsa, Szíjártóháza, Zebecke.

A századforduló környékén egyedül a Lenti kistérségben mutatkoztak a leszakadás jelei a régióon belül. Az OTK 2005-ös besorolása alapján a lenti a versenyképtelen kistérségek közé tartozik, gazdasági szolgáltatás ellátottsága rossznak minősül.. (Nyugat-

19. ábra: Kistérségek versenyképessége, 2002

Forrás: Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, 2006

²⁶ 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet a kedvezményezett térségek besorolásáról

dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, 2006a) A 2007-2013-as időszakra készített tervek kialakításakor a Lenti kistérség a Nyugat-Dunántúl régió tíz leghátrányosabb helyzetű kistérsége közé tartozott az általános jóléti mutatókat tekintve. Zala megye Területfejlesztési Programja szerint így a kistérség fejlődését legalább az átlagos regionális közép szint eléréséig kiemelten kell támogatni. (Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács, 2006b)

2.3. UNIÓS FEJLESZTÉSI FORRÁSOK SEGÍTSÉGÉVEL MEGVALÓSULT PROJEKTEK

6. táblázat: Pályázatok eredményei a Lenti kistérségben

	NFT		ÚMFT	
	Lenti kistérség	Országos (kistérségi) átlag	Lenti kistérség	Országos (kistérségi) átlag
Beérkezett pályázatok száma (db)	145	242	109	417
Igényelt támogatási összeg (Ft)	2 851 415 499	9 057 331 541	12 797 947 496	53 569 042 316
Igényelt átlagos támogatás (Ft/ projekt)	19 664 934	37 426 990	117 412 362	128 462 931
Támogatott pályázatok száma (db)	83	107	68	221
Megítélt támogatási összeg (Ft)	1 567 619 707	3 948 762 823	10 868 832 150	29 063 079 581
átlagos támogatási összeg (Ft/projekt)	18 886 984	36 904 325	159 835 767	131 507 147
Támogatott projektek aránya	57,24%	44,21%	62,39%	53,00%

Adatforrás: NFÜ Jelentéskészítő, 2012

Az uniós fejlesztési források felhasználását a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség weboldalán elérhető jelentéskészítő²⁷ segítségével tekintettük át. A Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) keretében 145 benyújtott pályázatból 83, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) keretében 109 pályázatból 69 került támogatásra. A benyújtott pályázatok száma elmarad az országos (kistérségi) átlagtól mindkét programban. A támogatott projektek aránya azonban mindkét időszakban kedvezőbb, ami arra is utalhat, hogy a pályázatokat az átlagosnál nagyobb szakértelemmel állították össze. A projektek mérete, azaz az igényelt és kapott átlagos

²⁷ <http://www.nfu.hu/jelenteskeszito>, letöltés dátuma: 2012-03-10

támogatás nagysága a kistérségben az országos átlagtól jelentősebb mértékben az NFT alatt tért el, az ÚMFT időszakában a nagyobb projektek pályáztak sikeresebben a számok tanúsága szerint.

A megpályázott és elnyert támogatások operatív programonkénti megoszlásából az derül ki, hogy az NFT keretében az AVOP pályázatok voltak a legsikeresebbek, ám kisebb méretűek. Ezt tükrözi a tíz legnagyobb projekt is, melyek közül az első három helyezett a GVOP keretében nyert támogatást, a kistérségbe befolyt támogatási összegek közel harmadát kiteve. A tíz legnagyobb projektre az összes támogatás 63%-át fordították. (A legnagyobb projektek listáját a II., III. és IV. sz. Mellékletben közöljük.)

Az NFT támogatásokat legnagyobb számban mikrovállalkozások (42%), illetve az államháztartás (non-profit) szervezetei (36%) nyerték el. A támogatott projektek közül mindössze 5 esetben (államháztartáson kívüli) non-profit szervezet a projektgazda, a megítélt összegek 6,33%-át elnyerve.

7. táblázat: ÚMFT Pályázatok eredményei a Lenti kistérségben

	ÚMFT		
	Támogatott pályázatok (db)	Megítélt támogatás (Ft)	Átlagos támogatási összeg
ÁROP	1	17 311 371	17 311 371
GOP	18	736 781 369	40 932 298
KEOP	5	40 113 819	8 022 764
KÖZOP	1	7 132 158 892	7 132 158 892
NYDOP	28	2 586 689 431	92 381 765
TÁMOP	12	276 877 992	23 073 166
TIOP	3	78 899 276	26 299 759
Összesen:	68	10 868 832 150	159 835 767

Adatforrás: NFÜ Jelentéskészítő, 2012

Az ÚMFT keretében 68 projekt, 10,87 milliárd forint támogatást nyert. A kistérség részesedése az országos támogatásokból megnőtt 0,18%-ról 0,24%-ra. (NFÜ Térképtér, 2012) A legtöbb projektet, illetve a legnagyobb intenzitással – a legnagyobb projektet leszámítva – a regionális operatív program keretében támogatták. Az ÚMFT támogatásoknál a nem besorozható pályázók (48%) mellett a mikro- (20%) és kisvállalkozások (16%) nyerték a legtöbb pályázatot. A non-profit szervezetek részesedése ebben az időszakban csökkent: az államház-

tartáson kívüli pályázók a kistérségi támogatások 2%-át nyerték el, de megjegyzendő, hogy az egyéb kategóriában konzorciumi partnerként megtalálhatók, így ez a szám önmagában nem releváns. Az Új Széchenyi Terv keretében eddig 19 projektnek ítéltek, összesen 450 millió Ft támogatást, amelyek közül 9 már megvalósult.

2.4. HATÁRON ÁTNYÚLÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK

A kistérség határ menti elhelyezkedése révén nem hagyhatók figyelmen kívül a határon átnyúló programok sem. Az Országos Területfejlesztési koncepció 5. számú területi célja a határ menti területek együttműködésének erősítése. (OTK, 2005) Interjúalanyunk kiemelte a kistérségi társulás projektjei közül a „**24 város**” *projektet*, amely a Graz–Maribor–Nagykanizsa–Zalaegerszeg–Szombathely körön belül elhelyezkedő, 10.000 főnél kisebb lélekszámú városok együttműködésén alapul. Cél a projektben részt vevő városok életének közös felélénkítése és a határ menti térség sokrétűségének aktív bemutatása. A projektben 7 magyar, 9 szlovén és 8 osztrák város vesz részt, többek között Lenti város is, egyedüli városként a Lenti kistérségből.

Bár a projekt a városok népszerűsítésére szolgál, a kistérség életében így is fontos szerepe van: a turizmus fellendülésével megismerkedhetnek a turisták a kistérség egyéb területeivel. Hiszen az együttműködés és az aktivitás fokozódása növelni fogja a térség vonzerejét, ami további vásárlókat, vevőket fog vonzani.

A magyar oldalon a pályázat összköltségvetése 1 millió €, melyet az alábbi célokra fordítanak: városokat átfogó ajándékutalványok, gazdasági bónuszakciók, 24 város kuponfüzetek, audiovizuális médiákon keresztül történő reklámozás, gyermekeknek szóló új ajánlatok, vásárok, városok közötti találkozók, kulturális és kulináris programok, rendezvények és ezek aktív kölcsönös reklámozása, idegen nyelvű (angol, német, magyar vagy szlovén) tájékoztató útikalauzok és audio guide-ok. Mint azt a projekt menedzserétől, Róka Bernadettől megtudtuk, mindezek mellett a 24 város szövetségének erősítése érdekében már előkészületben vannak további akciók. Abban az esetben pedig, ha a projekt hosszabb ideig folytatódhatna, terveik szerint ösztönöznék a turisztikai szektoron kívül más gazdasági ágazatokat is, hogy lépjenek az együttműködés és a közös fejlesztés útjára.

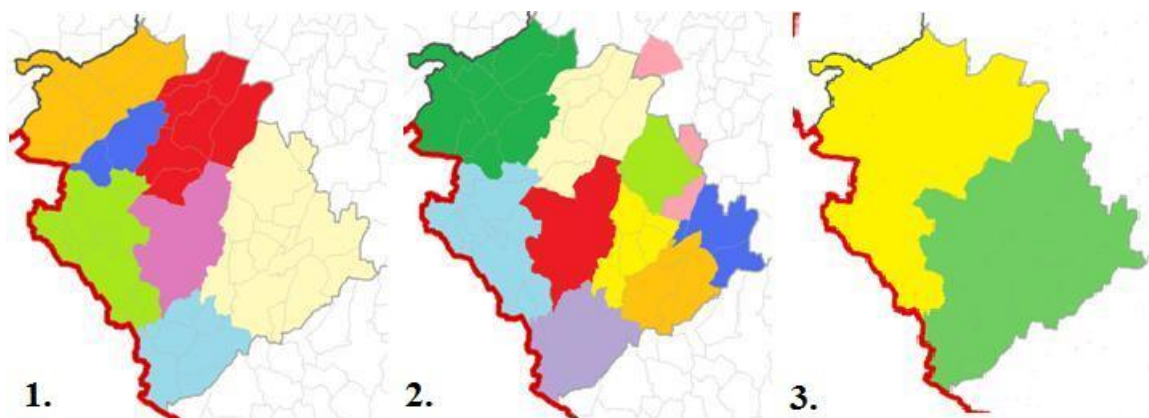
2.5. FEJLESZTÉSI TÁRSULÁSOK

A 90'-es évek első felében a térségben számos funkcionális kistérségi szervezet létesült önkéntes módon a megyében. Egy évtizeden belül a helyzet átláthatatlanná vált: egy-egy település akár két-három funkcionális kistérségbe is beletartozott, ezért vissza kellett térni a KSH által statisztikailag is jól jellemezhető centralizációra, a Nemzeti Fejlesztési Tervnek megfelelő szerveződésre. (HVS, 2004)

A Lenti statisztikai kistérség területén három funkcionális kistérség működött: a Közép-Zala Fejlesztési Kistérség, Őrség-Göcsej-Hetés Fejlesztési Kistérség, Kerka-menti Települések Fejlesztési Kistérsége, mígnem 2004 júniusában a térség településeinek együttes akaratával megalakult a Lenti Kistérség Többcélú Társulás. A társulás döntés hozó szervét (Társulási Tanács), az 51 település polgármesterei alkotják. Az elnökség 9 főből áll, melynek 3 tagját az 500 fő alatti települések polgármestereiből kellett megválasztani, a gazdálkodás jogszerűségét pedig a pénzügyi bizottság 5 tagja ellenőrzi.²⁸ A kistérségi társulás és Lenti város önkormányzata 2006 decemberében megalapította a Lenti és Vidéke Fejlesztési Ügynökség non-profit Kft.-t, amely főként a saját és más szervezetek számára készített pályázatok teendőit végzi.

A 2004-ben készített Helyi Vidékfejlesztési Stratégia a nagyobb települések vonzáskörzetei alapján 7 mikrorégióra osztotta a kistérséget és ezekre egyenként határozott meg fejlődési irányokat. A lakosságban viszont a mikrorégiós elaprózás negatív visszhangot keltett, attól tartva, hogy a mikrotérségeknek így versengeniük kell a forrásokért. Ugyanakkor 51 település esetén szükséges homogénebb csoportokat képezni a kistérségen belül is. Ezt a problémát végül az igazgatási szerepköröket központosító körjegyzőségek oldották meg: a homogénebb terület egységeket a körjegyzőségek hatáskörén belül képzelhetjük el. Az így kialakult térszerkezet nem sokban különbözik a 2004-es mikrotérségi felosztástól, ahogy azt az ábrák is szemléltetik. Meg kell említenünk még egy térségfelosztást (20. ábra), amely alulról szerveződő összefogásra építő LEADER program nyomán alakult ki: a kistérség területén – határain átnyúlóan – két helyi akciócsoport, az Őrség Határok Nélkül és a Zala Zöld Szíve vidékfejlesztési egyesületek működnek. Előbbihez 29, utóbbihoz a kistérség 22 települése tartozik.

²⁸ http://www.lktt.hu/?page_id=2, letöltés dátuma: 2012-03-16

20. ábra: A Lenti kistérség területi felosztásai:
(1) Mikrotérségek, (2) Körjegyzőségek, (3) LEADER Helyi Akciócsoportok
 Adatforrás: HVS,2004; tersegfejlesztes.hu, www.mnvh.eu

8. táblázat: Körjegyzőségek a Lenti kistérségben

központ	vonzáskörzet	népesség (fő)	népsűrűség (fő/km ²)
1. Lenti		8 391	113,39
2. Csesztreg	Alsószenterzsébet, Felsőszenterzsébet, Kerkakutas, Kerkafálva, Ramocsa, Magyarföld, Márokföld, Nemesnép, Szentgyörgyvölgy	1 962	14,12
3. Rédics	Baglad, Belsőárd, Bödeháza, Gáborjánháza, Gosztola, Külsőárd, Lendvadedes, Lendvajakabfa, Resznek, Szi jártóháza, Zalasombatfa	1890	19,09
4. Zalabaksa	Kálócfa, Kerkebarabás, Kozmadombja, Pórszombat, Pusztaapáti, Szilvagy	1786	18,80
5. Lovászi	Dobri, Kerkateskánd, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós	2847	40,10
6. Nova		837	21,46
7. Csömödér	Hernyék, Kissziget, Iklódbördöce, Zebecke	1354	33,02
8. Gutorfölde	Csertalakos, Szentpéterfölde	1297	33,26
9. Páka	Kányavár , Ortaháza, Pördefölde	1517	28,62
10. Barlahida	Mikekarácsonyfa, (Kustánszeg)		

Adatforrás: <http://www.tersegfejlesztes.hu/intezmenyek/korjegyzoseg>

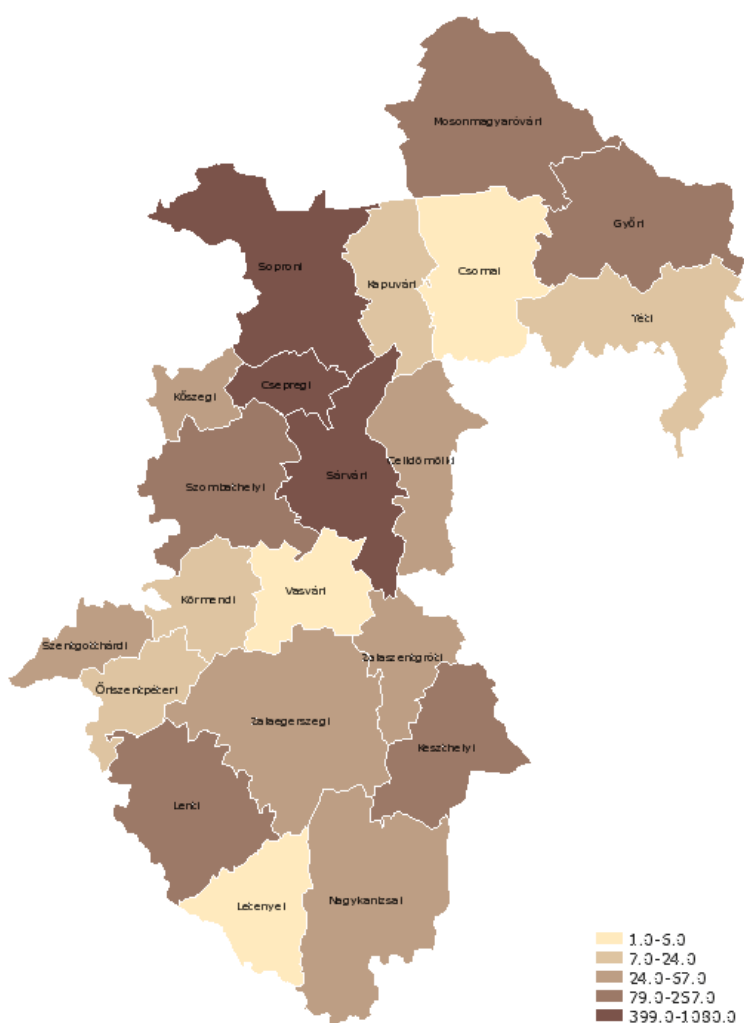
A jelenlegi, kistérségi rendszer azonban a 2013-as évtől megszűnik, és járási rendszerre alakul át. Az átalakítás keretében a megyében várhatóan hat járás jön létre: Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely, Lenti, Letenye és Zalaszentgrót központtal. Mint azt többek között Németh Imrétől, az LKTT igazgatójától megtudtuk, a Lenti járás település-összetétele tekinte-

tében nem sokban fog változni a jelenlegihez képest: három településnek (Gutorfőldé, Csertalagos és Szentpéterfőldé) engedélyezték, hogy a Zalaegerszegi járáshoz tartozzon, így a Lenti járáshoz – a korábbi 51 helyett – csak 48 település fog tartozni (Gyuricza et al., 2012). A járási rendszer kialakítása egyúttal az LKTT megszűnését is eredményezi. A járások kialakulásával a kistérségi társulás átalakulását, későbbi működését a további állami támogatások hiánya ellehetetleníti, Németh Imre egyelőre nem lát reményt arra, hogy munkájukat folytathatnák. A kistérségi ügyek kezelését a járási kormányhivatalok veszik át, az ő működésükkel és esetleges járási fejlesztési társulással kapcsolatban egyelőre nem áll rendelkezésre bővebb információ.

3. TURISZTIKAI HELYZETJELENTÉS

3.1. TURISZTIKAI HELYZETELEMZÉS

A térség turisztikai helyzetelemzése, vonzerőleltára külön dolgozat tárgya lehetne, így erre a terjedelmi korlátoknál fogva nem terjed ki a vizsgálatunk. A turizmus a térség korábbi fejlesztési céljai közötti jelentős szerepet kap, és a primer kutatásunk során is azt láttuk, hogy helyiek kitörési pontként kezelik. (ld. VI. sz. Melléklet)

21. ábra: Vendégéjszakák száma a Nyugat-Dunántúlon 2010-ben (ezer db)

Forrás: TEIR, 2012

A turizmusfejlesztés motorja és központja Lenti, azonban mint azt korábbi fejezetünkben említettük, a Lenti kistérség magas munkanélküli számokkal rendelkezik, így a falusiak is próbálják kihasználni a turizmus adta lehetőségeket: számukra létfenntartó vagy – munka melletti – kiegészítő jövedelemforrás lehet a falusi turizmus, vendéglátás.

A *kereskedelmi szálláshelyek számának* tekintetében a megyében (Hévízi, Keszthelyi, Zalakarosi, Zalaegerszegi kistérség után) az ötödik helyen áll 1.522 férőhellyel. A *vendégéjszakák számát* tekintve még jobb a helyzet, a Zalaegerszegi kistérséget (39.301 vendégéjszaka) is megelőzi, 82.583 vendégéjszakával. Azonban jócskán lemarad a fürdővárosoktól (Zalakarosi 418.939, Keszthelyi 257.490 vendégéjszaka) és nyomába sem ér a gyógyfürdős Hévíznek (1.079.603 vendégéjszaka). A *magánszálláshelyek számát és a magánszálláshelyekből származó vendégéjszakák számát* tekintve a Lenti kistérség szintén az ötödik helyen áll. Az *átlagos tartózkodási idő* tekintetében pozitívum, hogy különösen a kereskedelmi szálláshelyeken (a Hévízi 4,6 éjszaka után, 3,9-cel második helyen áll), de a magánszálláshelyeknél a többi kistérséghez képest magas, átlagos négy napos tartózkodás idő volt jellemző 2010-ben. A kiugró számot a Zalakarosi kistérség jelenti, amely magánszálláshelyeknél átlagosan 9,8 éjszakás tartózkodási időt proudkált 2010-ben, míg Keszthelyi (6,6 éjszaka) és a Hévízi (4,3 éjszaka) kistérség már csak kevéssel marad el a Lenti kistérségtől.²⁹

3.2. IDEGENFORGALMI VONZERŐLELTÁR

A kistérség területe a Nyugat-Magyarország idegenforgalmi régió déli övezetében helyezkedik el. Jellemzői:

- *változatos táj*, amelyen dombok, völgyek, sík vidékek, erdőségek, ligetesek váltják egymást, felszínén sajátos flóra és fauna tenyészik;
- *népi építészete* jellegzetes, a nyugati országrészre jellemző, elsősorban fa építőanyagból készült;
- *folyói* kevés vízhozamúak, vízi sportolásra nem alkalmasak, inkább a hobbi horgászatot szolgálják;

²⁹ Zala megye statisztikai évkönyve, 2010

- *tavai* kis méretűek, többsége mesterséges, de ma már beállt természetes műtárgyak, horgászatra, részben fürdésre és kisebb vízi sportok gyakorlására alkalmasak;
- *műemlékei* egyszerűek, többsége népi, illetve egyházi épület, ez utóbbiak is inkább a barokk korból;
- *múzeum* nincs a térségben, több helyütt találunk viszont ún. Helytörténeti Gyűjteményt;
- *termálfürdője (Lenti)* adja a kistérség legnagyobb vonzerejét,
- *népművészete* sajátos, egyéni és változatos;
- *gasztronómiája* a vidékre jellemző, több egyszerű ételt felhasznál, melyek ma is a modern vendéglátás részei (prósza, dödölle, málé stb.);
- *három néprajzi tájegység találkozásában fekszik*: Hetés teljes magyarországi része itt terül el, Göcsejnek mintegy fele, és Őrség egynegyede ide nyúlik. Ezek a néprajzi egységek már önmagukban is jelentős értéket képviselnek, de így, ebben az egymásra hatásban mindenképpen erősítik a vidék vonzerejét. (HVS, 2004, 92-93 o.)

Apró települések

A Lenti kistérség vonzerő leltárát áttekintve (a teljes vonzerő leltárt ld. V. sz. Melléklet) láthatjuk, hogy szinte minden település, még a legkisebbek is rendelkeznek valamely, idegenforgalmi szempontból vonzó attrakcióval, tulajdonsággal. Emellett azt is észrevehetjük, hogy a legtöbb faluban csupán a templom vagy harangláb, a csendes környezet, a régi parasztházak (amik felújításra szorulnak) és az erdők közelsége jelenti a vonzerőt. Ezen – általában kis településeknek, és zsákfalvaknak – nincs nagy szerepe a térség idegenforgalmában, azonban van lehetőségük a bekapcsolódásra, mert a kerékpáros, gyalogos, természetjáró turisták számára ezek a települések is egy-egy gyöngyszemet jelenthetnek. Fejlődésükre azonban sajnos nem jut keret, mert még a többi, nagyobb település is gyakran kimarad a támogatásokból. Mint interjúalanyunk, Németh Imre elmondta a nagyon kicsi, 50 főn aluli településeknél nem lát reményt ahhoz, hogy hosszú távon is fennmaradjanak, ez csupán erős helyi közösség és civil szervezet esetén történhet meg.

Nagyobb települések

Vannak azonban települések, amelyek ki tudják használni vonzerejüket és az adott település specialitásához kapcsolódóan turistaszállót nyitottak, bekapcsolódtak a kistérség idegenforgalmába. Ilyen települések pl.: Csesztreg (sportpálya, sportszálló), Szentgyörgyvölgy (GÓ-NA Üdülő- és Sportcentrum), Nemesnép (Lovarda, lovas iskola), Kerkabarabás (Lenti közelsége), Nova (kemping), Szentpéterfölde (vadászház, szőlőhegy), Lovászi, Tornyiszentmiklós, Tormafölde (Vétyemi ösbükkös, Centrálé idegenforgalmi komplexum), Rédics (határ), Gosztola.

Lenti

A kistérség legnagyobb turisztikai attrakciója a Lenti Termálfürdő és Szent György Emlékpark. A termálfürdő évről évre rengeteg vendéget vonz, és sikeresen működik. Több interjúalanyunk is megerősítette azonban, hogy a termálfürdőre építő turizmus egy nagy hiányossággal küzd: nincs Lentiben, sem a közelben szálloda. Az ideérkezők panziókban, apartmanokban, vendégházakban lakhatnak, azonban a vendégéjszaka-szám növeléséhez feltétlenül szükséges lenne egy szálloda építése. 2009-ben már konkrét tervek voltak a szállodával kapcsolatban, azonban a válság felerősödésével a megvalósítás nem sikerült. A szálloda építése állandó téma a helyi vezetőségi körökben, azonban a rendelkezésre álló források hiányában mai napig nem indult el a beruházás. A szálloda építésével lehetőség lenne nagyobb, akár külföldi vendégszám növelésre, a szállodán belül pedig szervezett programok kialakítására a kistérség egyéb területein. A szálloda emellett magasabb fizetési hajlandóságú vendéglátóipari egységeket indítását hozná magával.³⁰

³⁰ Interjú Drávecz Gyulával, 2012

4. STRATÉGIAI JAVASLATOK

A statisztikai adatok, különböző fejlesztési dokumentumok elemzése és primer kutatásunk során gyűjtött információk alapján különböző fejlesztési javaslatok fogalmazódtak meg bennünk, amiket az alábbi szerkezetbe foglaltunk.

A Lenti kistérség a *jövőben* egy fenntartható, környezetbarát iparágakra épülő, fejlett térséggé válik, amely a fiataljainak vonzó munkalehetőségeket tud nyújtani a térségben maradáshoz, és a helyi értékekre épülő turisztikai kínálatával vonzza mind a hazai, mind a külföldi látogatókat.

A kistérség 2020-ra elérni kívánt *stratégiai céljaként* a gazdasági szerkezet fenntartható fejlődést lehetővé tevő átalakítását határoztuk meg. A stratégiai cél elérését három pillérre alapozzuk.

1) Az ökológikus gazdaság megteremtéséhez fontosnak tarjuk, hogy valóban a térség adottságai képezzék a fejlesztések alapját. Ehhez egyrészt az alacsony hatékonyságú mezőgazdasági termelésben szükséges bizonyos mértékű szerkezetváltás. A területi adottságokhoz igazodó gazdálkodáshoz az állattenyésztés részarányának növelése szükséges. A helyiek büszkeségének számító meglévő szőlő ültetvények fejlesztése illetve minőségi borkultúra kialakítása révén kisszámú termelő sikerrel kapcsolódhat be a turisztikai programcsomagokba.

Az ökológiai, illetve biogazdálkodások egyrészt kímélik a természeti környezetet, segítenek a biodiverzitás fenntartásában, másrészt termékeik keresetté válnak a tudatos életmód kapcsán. Ezen a téren a piacbővítés egyik lehetősége, hogy jelentős mennyiségű és jó minőségű, ám fel nem használt, össze nem szedett gomba és gyógynövény felesleg van a kistérségben.³¹ A térség északi részei ökofalu létrehozására is alkalmasak,³² ami a fentieken túl a térség imázsának erősítésében is kiváló eszköz lehet.

A mezőgazdasági fejlesztések esetében különös figyelmet kell fordítani a megfelelő felvevőpiacok, illetve feldolgozóipar fejlesztésére, kialakítására is.

Az ökológikus gazdaság másik pillére a környezetvédelmi, megújuló energiákra épülő ipar és technológiák fejlesztése a térségben. Az energianövény termesztésen túl a napkollektó-

³¹ Interjú Drávecz Gyulával

³² http://okofaluszervezes.blog.hu/2010/08/07/a_helyszin_kivalasztasa_iv_resz, letöltés dátuma: 2012-03-18

ros és termálvíz hulladékhőjét hasznosító rendszerek alkalmazására épülően komplex programok kidolgozása szükséges. Ezek munkahelyteremtő potenciálja és szakképzés-igénye növeli a térség versenyképességét.

2) A stratégiai cél második pillére a komplex turizmusfejlesztés. Nagy szükség van a térségi összehangolt marketingjére, egy egyedi imázs kidolgozására, amely egyrészt tematikus programcsomagok kialakításával, másrészt a helyi programkínálat erősítésével valósítható meg. Mivel a térség nem rendelkezik hosszú tartózkodást kiváltó attrakcióval, a kínálati elemek csomagba rendezése szükséges ahhoz, hogy megragadja a turisták figyelmét. Ezt segítik a különböző alkalmak, helyi termékek köré szerveződő fesztiválok, rendezvények fenntartása és ösztönzése, amelyek a közelmúltban felpozícionálták a térség életét. Szükséges ezen elemek összehangolt szervezése, hogy a látogatók az év nagy részében kihasználhassák a lehetőségeket. Mindez a térségi marketing nélkül nehézkes.

A turisztikai kínálat jelenlegi nagy hiányossága, hogy a térség nem rendelkezik szállóval. A sport terén meglévő nemzetközi kapcsolatok és a termálfürdő adottsága miatt egy négycsillagos gyógy-, rekreációs, sportszálloda létrehozása a legcélszerűbb. A szálloda megépülése a magasabb fizetési hajlandóságú vendégek révén lehetőséget adna a térségben az igényesebb szolgáltatások felé való elmozdulásra nem csak Lentiben, és várhatóan elősegítené az egyre romló állapotban lévő, befektetőre váró Lenti vár megfelelő kihasználását.

A ma is folyamatban lévő határon átnyúló (osztrák, szlovén, horvát) együttműködések további erősítése, illetve legjobb gyakorlatok átvétele segít a vendégszám növelésében, a terület ismertségének növelésében a külföldi turisták között, de hosszú távon az együttműködés mélyítésével – közös programcsomagok, kedvezmény rendszerek, stb. – lehet igazán jelentős sikereket elérni.

3) A stratégia harmadik pillére a munkaerő-piaci kínálatához igazodó szakképzések kialakítása a térség népességmegtartó erejét növeli, és azt a problémát hivatott áthidalni, hogy míg a helyben képzett fiatalok – a felsőoktatásban tanulókról nem is beszélve – nagy többsége a térségen vagy akár külföldön vállal munkát, addig pl. a CAR-Inside Kft. megfelelő szakképzettségű varrónők hiányában kénytelen külföldi munkavállalókkal dolgoztatni.

A stratégia három pillére mellett horizontális célként jelentik meg a térségi civil aktivitás növelése, a közösségfejlesztés, hogy az igények és lehetőségek megtalálják egymást.

9. táblázat: A Lenti kistérség fejlesztési stratégiája

STRATÉGIAI CÉL	PRIORITÁSOK	CÉLOK	ESZKÖZÖK
A gazdasági szerkezet fenn- tartható fejlődést lehetővé tévő át- alakítása	I. Ökológikus gazdaság	Mezőgazdasági szerke- zetváltás elősegítése	Területi adottságokhoz igazodó gazdálkodás
			Biogazdaságok
			Mezőgazdaság felvevőpiacának, feldolgozóiparának fejlesztése
		Környezetvédelmi ipar fejlesztése	Megújuló energiák hasznosítása
			Termálvíz kihasználása
	II. Komplex turizmusfejlesztés	Összehangolt térségi imázsteremtés és marketing	Tematikus idegenforgalmi programcsomagok
			Helyi fesztiválok, programok ösztönzése
		Minőségi szálláshelyszolgáltatás	Szállodaépítés
			Falusi turizmus szolgáltatásfejlesztés
		Határon átnyúló együttműködések	Közös turisztikai gondolkodás
			Gazdasági együttműködés
	III. Humánerőforrás fejlesztés	Munkaerőpiaci kínálat- hoz igazodó szakképzések	Megfelelő képzés (hiányszakmák)
			Munkahelyteremtés

Forrás: Saját szerkesztés

ÖSSZEGZÉS

Dolgozatunkban a Lenti kistérséggel foglalkoztunk, átfogó helyzetképet adtunk a térségről, kitérve a fő gazdasági-társadalmi trendekre, a térség fő előnyeire és hátrányaira. Az első fejezetben taglalt helyzetelemzés során egy olyan kistérség képe tárult elénk, mely rengeteg kedvező természeti és kulturális adottsággal rendelkezik. A helyzetelemzés azonban rávilágított a térség nagy gyenge pontjaira is: öregedő társadalom, magas munkanélküliség, gyér vállalkozási környezet, a fiatalok elvándorlása, falvak folyamatos elnéptelenedése.

A második fejezetben tárgyalt fejlesztési programok számos pozitív, már megvalósult programot tártak elénk, emellett azonban olyat is, mely nem igazodik a térség igényeihez (pl. szállodai szobaasszonyképzés). A fejlesztési programok tanulságaként elmondható, hogy erős a civil összefogás a kistérségben, a térségi szereplők készséggel működnek együtt, ennek segítségével számos nyertes pályázatot nyújtottak be az utóbbi években. A közösségi összefogásra a továbbiakban még nagyobb szükség lesz, a fő kihívást az aprófalvas szerkezet hátrányainak a kezelése jelenti.

A turisztikai szektort a helyiek a fejlődés alapjának tekintik, és valóban: a Lenti termálfürdővel és az Őrség–Göcsej–Hetés természeti környezettel rendelkező területben van is potenciál ezen a téren. Hiányzik azonban a kisebb települések összekapcsolása, a térség nem rendelkezik átfogó turisztikai stratégiával. Pozitívum, hogy a határon átnyúló együttműködések nagyon jól működnek, ezekre a kapcsolatokra a jövőben is feltétlenül szükség van.

A korábbi fejlesztési dokumentumok és az eddigi eredmények, éppen zajló projektek segítségével egy stratégiai tervet alakítottunk ki, lehetséges fejlesztési lehetőségekkel és 2020-ra elérendő stratégiai célokkal. Általunk a Lenti kistérség számára meghatározott jövőkép szerint a térség a jövőben fenntartható, környezetbarát iparágakra épülő, fejlett térséggé válik, amely a fiataljainak vonzó munkalehetőségeket tud nyújtani a térségben maradáshoz, és a helyi értékekre épülő turisztikai kínálatával vonzza mind a hazai, mind a külföldi látogatókat. Ezen jövőkép megvalósításához három fő prioritást határoztunk meg, ezek azok a kitörési pontok, melyeken keresztül a térség a fejlődés útjára léphet.

Az első prioritás az ökológikus gazdaságfejlesztés, mely egyaránt magában foglalja a mezőgazdaság szerkezetváltását, a környezetvédelmi ipar fejlesztését. A második prioritás komplex turizmusfejlesztést irányoz elő, mely tematikus idegenforgalmi programcsomagok

készítését, további határon átnyúló együttműködések kialakítását, valamint gyógyszálloda épülését célozza meg. A harmadik prioritás pedig munkaerőpiachoz igazodó humánerőforrás fejlesztést céloz meg.

A kutatásunk eredményeként megszülető stratégiai terv segítségével bemutattuk, hogy mik azok a kitörési pontok, melyek segítségével a kistérség a jövőben olyan területté válhat, mely adottságaihoz legjobban alkalmazkodó módon képes a jövő számára egy élhető, vonzó környezetet létrehozni és tovább fejlődni.

IRODALOMJEGYZÉK

Szakirodalom

Bősze Nikoletta (2010): Aprófalvak népességmegtartó képessége – Egervölgy példáján, szakdolgozat, BCE Társadalomtudományi Kar, Szociológia és Társadalompolitika Intézet

G. Fekete Éva (2008): Az aprófalvak gazdasági lehetőségei. Ezredforduló, 3:9.

Gyuricza F., Szalabán A., Varga A. (2012): Nem hét, csak hat járás lesz Zalában, zalaihirlap.hu, 2012. március 10.

http://zalaihirlap.hu/fokusz/20120310_hat_reszre_osztjak__nem_hetre_vitak_a_f_v

letöltés dátuma: 2012-03-23

KMSR (2010): Kisterületi Munkaügyi Statisztikai Rendszer, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, elérhető: <http://kisterseg.munka.hu/index.php>,

letöltés dátuma: 2012-03-19

KSH, 2010

<http://ksh.hu/>

letöltés dátuma: 2012-03-24

KSH, 2012, Környezeti helyzetkép 2011, Budapest

<http://ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/kornyhelyzetkep11.pdf>

letöltés dátuma: 2012-03-23

KSH TSTAR, 2010, Település Statisztikai Adatbázis Rendszer

<http://ksh.hu/>

letöltés dátuma: 2012-03-24

TEIR, 2010, Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer

<https://teir.vati.hu/>

letöltés dátuma: 2012-03-04

TIR, 2007 – Természetvédelmi Információs Rendszer

<http://geo.kvvm.hu/tir/>

letöltés dátuma: 2012-03-23

Források

Őrség Határok Nélkül Vidékfejlesztési Egyesület (2008): Megújulás, esély, fenntarthatóság, Budapest

Zala Zöld Szíve Vidékfejlesztési Egyesület (2009), "Kőleves" - Zala Zöld Szíve Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

Egyéb dokumentumok

„24 VÁROS” Projekt, City Cooperation projekt (L-00022), Ausztria–Magyarország és Szlovénia–Ausztria Határon Átnyúló Együttműködési Program (2007-2013)

<http://www.24cities.eu/hu/>

letöltés dátuma: 2012-03-20

A Foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, 2010, KSH,

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/orsz/foglalkoztatasesregkul10.pdf>

letöltés dátuma: 2012-03-18

ArcAdat, 2008

elérhető: <https://sites.google.com/a/geox.hu/geoindex/arcadat>

letöltés dátuma: 2012-03-06

CEEBEE Pályázat, 2009, Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 - L00057- CEEBEE pályázata

<http://www.lktt.hu/?p=540>

letöltés dátuma: 2012-03-21

EURÓPA 2020 stratégia célkitűzései, 2011

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/targets_hu.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-21

Foglalkoztatási Paktum, 2009 - TÁMOP-1.4.4-08/1-2009-0013, Foglalkoztatási együttműködési megállapodás a Lenti Kistérségben című pályázat, Cseszt Regélő Nonprofit Kft.

http://www.lktt.hu/?page_id=306

letöltés dátuma: 2012-03-01

HVS, 2004 – Lenti Statisztikai térség helyi vidékfejlesztési terve és települési projektgyűjteménye c. HU – 010803 – 31. sz. projekt.

http://www.terport.hu/webfm_send/2204

letöltés dátuma: 2012-03-04

Natura 2000 Prioritások – Kebele

http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Natura2000/SAC_Celkituzesek/BfNPI_SAC_celkituzesek/HUBF20048.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

Natura 2000 Prioritások – Kerka völgye

http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Natura2000/SAC_Celkituzesek/BfNPI_SAC_celkituzesek/HUBF20044.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

Natura 2000 Prioritások – Nyugat-Göcsej

http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Natura2000/SAC_Celkituzesek/BfNPI_SAC_celkituzesek/HUBF20039.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

Natura 2000 Prioritások – Vétyempusza

http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/Natura2000/SAC_Celkituzesek/BfNPI_SAC_celkituzesek/HUBF20040.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

NFÜ Jelentéskészítő (2012)

www.nfu.hu/jelenteskeszito

letöltés dátuma: 2012-03-23

NFÜ Térképtér (2012)

www.nfu.hu/terkepter

letöltés dátuma: 2012-03-23

Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács (2006a): Nyugat-Dunántúli Régió Regionális Helyzetelemzés

http://www.westpa.hu/cgi-bin/rhti/dokutar/dokulist_guest.cgi?mode=1&parentid=28&nyelv=

letöltés dátuma: 2012-03-23

Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács (2006b): Zala megye Területfejlesztési Konceptió és Területfejlesztési Program Jövőkép, Koncepcionális Célok (2007-2020)

http://www.terport.hu/webfm_send/2258

letöltés dátuma: 2012-03-23

Promen Tanácsadó Kft. (2010): Foglalkoztatási együttműködési megállapodás a Lenti Kistérségben, TÁMOP-1.4.4-08/1-2009-0013 - Térségi szintű gazdasági, foglalkoztatási és képzési helyzetfelmérés

www.lentiterseg.hu/.../tersegei_szintu_helyzetfelmeres_paktum.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

REMEK (2012): Lakónépesség számának változása az utolsó 10 évben (%)

[https://teir.vati.hu/rqdist/main?rq_app=um&rq_proc=eredfr2&xterkod=5002&xmutkod=&xtabkell=I&xtertip=K,](https://teir.vati.hu/rqdist/main?rq_app=um&rq_proc=eredfr2&xterkod=5002&xmutkod=&xtabkell=I&xtertip=K)

letöltés dátuma: 2012-03-10

Zala Megye Statisztikai Évkönyve, Központi Statisztikai Hivatal, Győr, 2009

Interjúk

- Drávecz Gyula, Kulturális és Ügyrendi Bizottság tagja(Lenti) és Drávecz Mariann telefonos interjú, Budapest, 2012-03-19
- Dr. Fekete Zoltán, Lenti város települési képviselő; Egészségügyi és Lakásügyi Bizottság tag, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
- Molnár Adrienn, Lenti Kistérség Többcélú Társulása, Menedzser asszisztens, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
- Németh Imre, Lenti Kistérség Többcélú Társulása, Igazgató, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
- Róka Bernadett, Lenti és Vidéke Fejlesztési Ügynökség, 24 város (24 Cities) c. projekt projektmenedzser, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19

Jogszabályok

240/2006. (xi. 30.) kormányrendelet a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0600240.KOR

letöltés dátuma: 2012-03-22

311/2007. (xi. 17.) kormányrendelet a kedvezményezett térségek besorolásáról

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700311.KOR

letöltés dátuma: 2012-03-22

2003. évi XXVI. törvény (módosítva 2008)- az országos területrendezési tervről

<http://www.vati.hu/index.php?page=main&menu=19819&langcode=hu>

letöltés dátuma: 2012-03-22

Internetes források

A falugondnoki hálózat

http://www.zalaifalvak.hu/files/Fg_es_jogszabalyok.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-22

A Lenti inkubátorház

http://www.zmva.hu/cikk/szolgáltatások/Inkubatorhaz_szolgáltatás

letöltés dátuma: 2012-03-22

A Lenti kistérség általános bemutatása

http://www.lentiterseg.hu/oldal.php?id=91_99_

letöltés dátuma: 2012-03-23

A Lenti kistérség intézményei

<http://www.tersegfejlesztés.hu/intezmenyek>

letöltés dátuma: 2012-03-18

Csömödéri Erdei Vasút

http://www.kisvasut.hu/view_cikk.php?id=875

letöltés dátuma: 2012-03-23

Falugondnoki szolgálatot működtető zalai települések és falugondnokok elérhetőségei

http://www.zalaifalvak.hu/files/Fg_i_szolg_lat_2011.08.01.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-22

Inkubátorház-program

<http://www.noihonlap.hu/index.php?id=150>

letöltés dátuma: 2012-03-22

Jubilált az inkubátorház

<http://www.zalamedia.hu/programajanlo/94-zalai-naplo/vallalkozas/19213-jubilalt-az-inkubatorhaz.html>

letöltés dátuma: 2012-03-12

Körjegyzőségek, jegyzőségek

<http://www.tersegfejlesztes.hu/intezmenyek/korjegyzoseg>

letöltés dátuma: 2012-03-22

LEADER HACS-ok

<http://www.mnvh.eu/hacs?filter%5Fnuts4=5002>

letöltés dátuma: 2012-03-22

Lenti és Vidéke (2012), Házi komposztálás Lovásziban

http://zalatajkiado.hu/ujsagok/lenti/lenti_2012_02.pdf

letöltés dátuma: 2012-03-23

Napkollektoros fűtés a Csicsergő Szabadidőközpontban

<http://www.energiakozpont.hu/keop/letoltesek/sikeres-projektek&style=normal>

letöltés dátuma: 2012-03-19

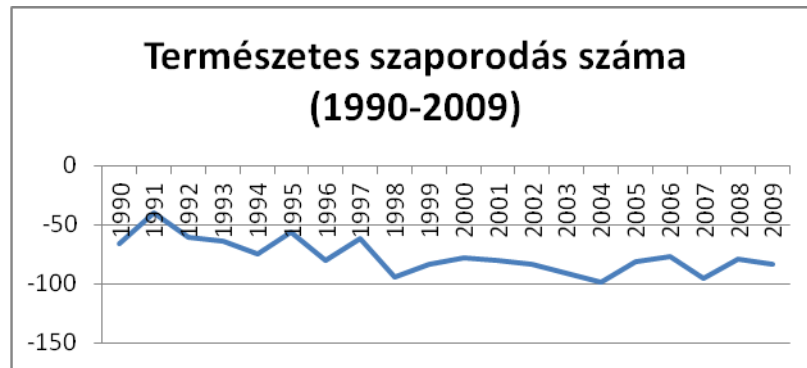
Ökofalu helyszínének kiválasztása

http://okofaluszervezes.blog.hu/2010/08/07/a_helyszin_kivalasztasa_iv_resz

letöltés dátuma: 2012-03-12

MELLÉKLETEK

I. SZ. MELLÉKLET – A KISTÉRSÉG NÉPESSÉGSZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA ÉS ÖSSZETEVŐI

2. ábra: Természetes szaporodás száma (1990-2009)

Adatok forrása: TeiR, 2010

3. ábra: Vándorlási különbözet az elmúlt 20 évben (oda- és elvándorlások különbsége)

Adatok forrása: TeiR, 2010

4. ábra: A népességszám változása az elmúlt 20 évben

Adatok forrása: TeiR, 2010

II. SZ. MELLÉKLET – ÚMFT-KEOP PROJEKTEK A KISTÉRSÉGBEN

Forrás: NFÜ Jelentéskészítő

Alintézkedés / Település Pályázó neve / Projekt megnevezése:	Megítélt támogatás (Ft):
KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések Csesztreg <u>Csesztreg Községi Önkormányzat</u> <u>Csesztreg Községi Önkormányzat épületének energetikai felújítása</u>	17 480 569,00
KEOP 6.2.0/A/11 Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek Lovászi <u>LOVÁSZI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA</u> <u>Házi komposztálás Lovászi Község Önkormányzatával</u>	9 493 825,00
KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrás- ból Nova <u>Nova Tábor Korlátolt Felelősségű társaság</u> <u>Napenergia hasznosítás Nován 2008</u>	5 457 743,00
KEOP 5.3.0/B/09 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva Nova <u>Nova Tábor Korlátolt Felelősségű Társaság</u> <u>Napkollektoros fűtés a Csicsergő Szabadidőközpontban</u>	4 581 642,00
KEOP 6.1.0/A/11 A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) Lenti <u>VÖRÖSMARTY MIHÁLY ÁLTALÁNOS ISKOLA</u> <u>Zöld jövő</u>	3 100 040,00

III. MELLÉKLET – A KISTÉRSÉGBEN AZ NFT KERETÉBEN TÁMOGATOTT TÍZ LEGNAGYOBB PROJEKT

Forrás: NFÜ Jelentéskészítő

Alintézkedés / Település Pályázó neve / Projekt megnevezése:	Megítélt támogatás (Ft):
GVOP 1.1.1 Technológiai korszerűsítés támogatása Csesztreg <u>"FEMAT-HUNGÁRIA" Gép- és Acélszerkezetgyártó Kft.</u> <u>Termelőkapacitás bővítése a gyártás- és a feldolgozottsági fok növelése érdekében</u>	150 000 000,00
GVOP 1.1.1 Technológiai korszerűsítés támogatása Lenti <u>Creaton Hungary Gyártó Korlátolt Felelősségű Társaság</u> <u>Creaton tetőcserép gyár létesítése Lentiben</u>	150 000 000,00
GVOP 1.1.1 Technológiai korszerűsítés támogatása Nova <u>NOVA Bútor Bútorgyár Kft.</u> <u>Bútorgyártásra kapacitásbővítő és termékfejlesztő beruházás Nován</u>	150 000 000,00
HEFOP 4.2 A társadalmi befogadást támogató szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése Lenti <u>Lenti Város Önkormányzata</u> <u>Lenti Város Bölcsődéjének felújítása</u>	94 625 600,00
AVOP 1.1 Mezőgazdasági beruházások támogatása Lenti <u>NÉGY AGRO-ÁSZ Korlátolt Felelősségű Társaság</u> <u>Terménytároló és terményszárító építése és technológiai berendezései</u>	90 000 000,00
GVOP 1.1.3 Feldolgozóipari beszállítók számának növelése és megerősítésük Nova <u>NOVA Bútor Bútorgyár Kft.</u> <u>Bútor részegységek gyártására kapacitásbővítő és termékfejlesztő beruházás Nován</u>	84 933 000,00
HEFOP 2.3.1 Hátrányos helyzetű emberek alternatív munkaerő-piaci képzése és foglalkoztatása Lenti <u>Magyar Kolping Szövetség</u> <u>Szociális gondozóhálózat kialakítása Dél-Zalában</u>	74 167 211,00
AVOP 3.2 A mezőgazdasághoz kötődő infrastruktúra fejlesztése Barlahida <u>Barlahida Község Önkormányzata</u> <u>Salomfai Patakon létesítendő árvízcsúcs csökkentő víztározók</u>	71 678 606,00
AVOP 1.1 Mezőgazdasági beruházások támogatása Lenti <u>Hóbor Attila</u> <u>Mezőgazdasági erőgépek és munkagép beszerzése</u>	70 787 967,00

AVOP 1.1 Mezőgazdasági beruházások támogatása	52 373 571,00
Kerkafalva	
<u>Nemes Kálmán</u>	
<u>Minden agrárágazatot érintő új erő- és munkagépek, technológiai és informatikai berendezések beszerzésének támogatása</u>	

IV. MELLÉKLET – A KISTÉRSÉGBEN AZ ÚMFT KERETÉBEN TÁMOGATOTT TÍZ LEGNAGYOBB PROJEKT

Forrás: NFÜ Jelentéskészítő

Alintézkedés / Település Pályázó neve / Projekt megnevezése:	Megítélt támogatás (Ft):
KÖZOP 3.1.1-07 Közúthálózat fejlesztése Rédics <u>Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.</u> <u>86. sz. főút Zala megye i szakasz 11,5 t-s burkolat erősítése a 0+000-37+774 km sz. szakaszhatáron belül</u>	7 132 158 892,00
NYDOP 3.1.1/A-2f Városközpontok funkcióbővítő megújítása a nem megyei jogú városokban Lenti <u>Lenti Város Önkormányzata</u> <u>Városközpont funkcióbővítő megújítása Lentiben</u>	514 825 108,00
GOP 2.1.1/C Komplex vállalati technológia fejlesztés Lenti <u>CREATON Hungary Gyártó Korlátolt Felelősségű Társaság</u> <u>CREATON tetőcserépgyártó kapacitás bővítése Lentiben új típusú, sajtolott hullámcserépek gyártásával natúr, engóbozott illetve mázas kivitelben, valamint kiegészítők, kellék és díszítő elemek előállításával.</u>	500 000 000,00
NYDOP 5.2.1/B Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése /Kistérségi járó beteg szakellátó központok fejlesztése, alap-, járóbeteg szakellátás korszerűsítése / Kistérségi önálló járóbeteg szakrendelők fejlesztése Lenti <u>Lenti Város Önkormányzata</u> <u>Az emeltszintű járóbeteg szakellátás fejlesztése a Lenti Kistérségben a Dr. Hetés Ferenc Rendelőintézet revitalizációjával</u>	408 883 387,00
NYDOP 4.3.1/A-11 Településeket összekötő utak fejlesztése Kerkafalva <u>Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság</u> <u>Térségi elérhetőség javítása a 7417. j. úton</u>	256 683 568,00
NYDOP 5.3.1/A-10 Kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztés Csesztreg <u>Csesztreg Község Önkormányzata</u> <u>A Kerkai Jenő Általános Iskola és Óvoda megújítása Csesztregen</u>	199 406 540,00
NYDOP 1.3.1/E-10 Ipartelepítés Nova <u>NOVA Bútor Bútorgyár Kft.</u> <u>Gyártócsarnok bővítés a NOVA Bútor Kft.-nél</u>	195 899 166,00
NYDOP 4.3.1/B Kerékpárút-hálózat fejlesztése forgalmas útszakaszok mentén Lenti <u>Lenti Város Önkormányzata</u>	155 770 334,00

Lenti-Mumor és Lentiszombathely CREATON Cserépgyár közötti kerékpárút kiépítése

NYDOP 2.1.1/C-09 Gyógy- és egyéb fürdők minőségi fejlesztése	131 000 000,00
--	----------------

Lenti

Lenti Gyógyfürdő Kft.

A fedett fürdő bővítése Lentiben

NYDOP 4.1.1/1-A-2f Kistelepülések szennyvízkezelése	91 826 350,00
---	---------------

Barlahida

Barlahida Község Önkormányzata

Barlahida Község szennyvízcsatorna és tisztítótelep fejlesztése

V. MELLÉKLET – A LENTI KISTÉRSÉG VONZERŐ LELTÁRA

Forrás: HVS, 2004 alapján saját szerk.

A LENTI KISTÉRSÉG VONZERŐ LELTÁRA	
TELEPÜLÉS	VONZERŐ
LENTI	Termálfürdő
	Vár
	Helytörténeti Gyűjtemény
	Hetési szövőüzem
	Erdei kisvasút
	Barokk templom
	Sárbereki tó
	Kavicsbánya tavak
	Sólyom László Művelődési Központ
	Lenti-hegy
	Kerékpár utak
	Erdőségek
CSESZTREG	Templom
	Pásztorház
	Csesztregelő Üdülőcentrum:
	Sportpálya
	Sportszálló
	Turistaszálló
ZALABAKSA	Új templom
	Kósa Anna emlékhely
	Daniló Kiş-emlékhely
	Horgásztó
	Közösségi ház
	Fa harangláb
	Népművészek
SZENTGYÖRGYVÖLGY	GÓ-NA Üdülő- és Sportcentrum
	Református templom
	Katolikus templom
	Fazekas mester
	Szeres település
	Nyugatpannon házak
	Szentgyörgyvölgyi Tájvédelmi Körzet
	Lovarda
MÁROKFÖLD	Abbázia Country Club
	Harangláb
NEMESNÉP	Református harangláb
	Régi parasztházak

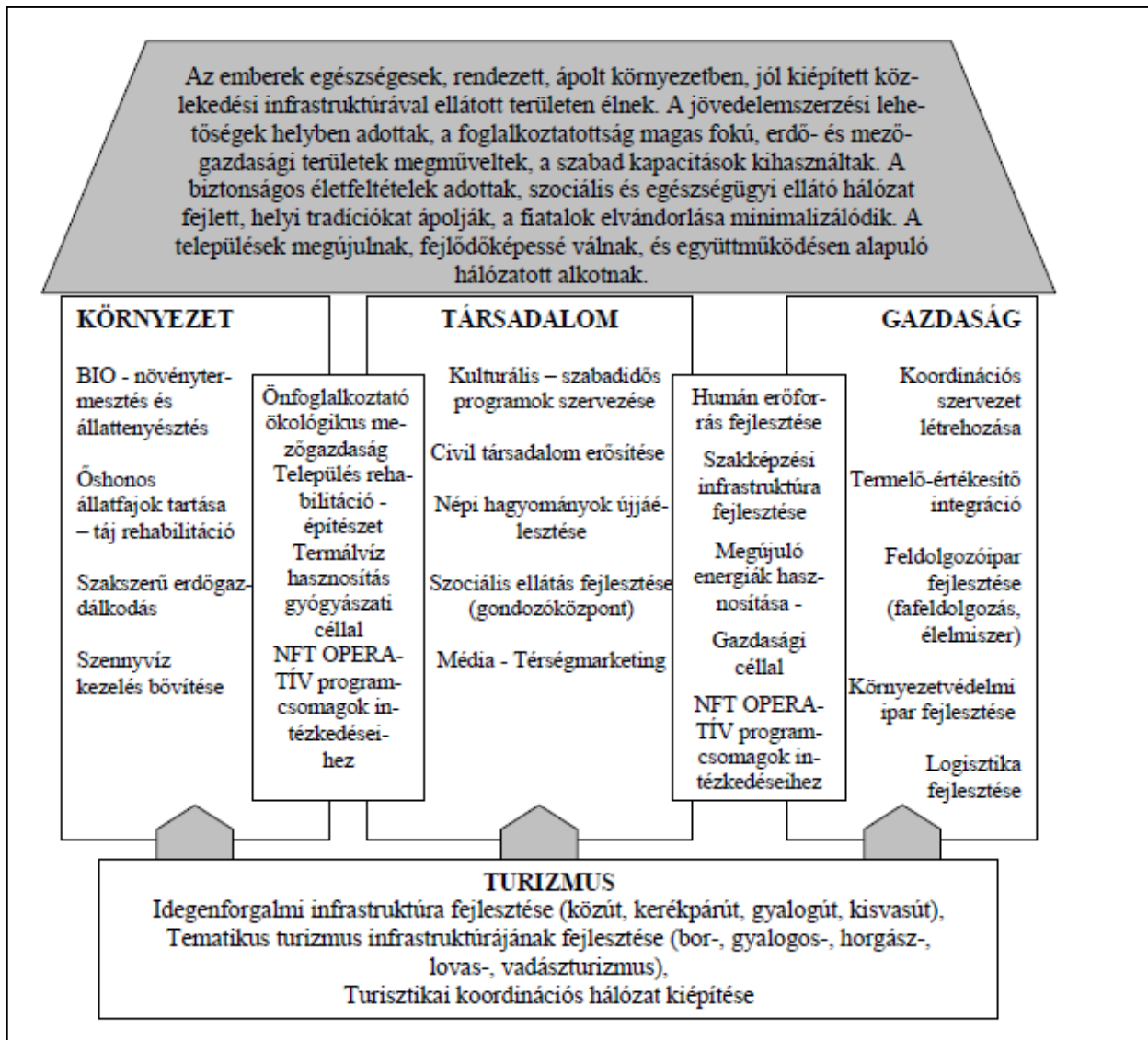
	Lovarda, lovas iskola
	Panzió-étterem
KÁLÓCFA	Millenniumi park
	Harangláb
	Arborétum
	Tanösvény
	Kerékpárút
	Festőtábor
PUSZTAAPÁTI	Lótenyésztés
	Vadászház
SZILVÁGY	Harangláb
	Új templom
	Erdei kisvasút
	Sportpályák
PÓRSZOMBAT	Római katolikus harangláb
	Új templom
	Medes-hegy
	Sportpálya
KERKAFALVA	Katolikus templom
	Víztározó
	Kerékpárút
	Tájvédelmi körzet
KERKAKUTAS	öreg parasztházak
KOZMADOMBJA	harangláb
RAMOCSA	öreg parasztházak
MAGYARFÖLD	harangláb
	öreg parasztházak
ALSÓSZENTERZSÉBET	harangláb
FELSŐSZENTERZSÉBET	zsákfalu
KERKABARABÁS	Lenti közelsége
	kemping
GUTORFÖLDE	Rádiházi ménés
	Római katolikus templom
	Horgásztó
	Erdésház
	Kézművesház
	Szabadtéri színpad
	Harangláb
	Szőlőhegy
	Motocross pálya
	Katolikus templom
PÁKA	Öveges emlékszoba
	Népi műemlékház (tájház)

	Műemlék jellegű hegyi pince
	Kisvasúti megállóhely
	Sportcentrum
	Háromszenteki kápolna
	Művelődési Ház
CSÖMÖDÉR	Kisvasút
	Horgásztó
NOVA	Plánder Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény
	Katolikus templom
	Szabadidőközpont
	Kemping
	Vaska-gyűjtemény
	Plánder Ferenc sírja
BARLAHIDA	Vadászház
	Harangláb
	Templom
MIKEKARÁCSONYFA	Új templom
	Horgásztó, labdarugó pálya
	Szabadidő központ
CSERTALAKOS	csendes kis település
SZENTPÉTERFÖLDE	Vadászház
	Harangláb
	Alkalmi turistaszálló
	Szőlőhegy
ZEBECKE	régi parasztházak
ORTAHÁZA	régi parasztházak
KISSZIGET	Horgásztó
HERNYÉK	Harangláb
	Erdőségek
IKLÓDBÖRDŐCE	Horgásztó
	Hegyi pincék
KÁNYAVÁR	harangtorony
	Vétyemi ősbükkös
PÖRDEFÖLDE	Új templom
	Erdei kisvasút
	Gyömölcsösök
SZÉCSISZIGET	Szapáry kastély
	Barokk templom
	Helytörténeti kiállítás
	Bivalyrezervátum
	Műemlék malom
LOVÁSZI	Strandfürdő
	Szálló

	Harangláb
	Kápolna
	Helytörténeti Múzeum
	Fata-pince
TORNYISZENTMIKLÓS	Barokk templom
	Helytörténet Gyűjtemény
	Szőlőhegy
	Mura-Dráva Nemzeti Park
	Volt erdészház és sáttortábor
	Határőr laktanya
	Lótartás
	Kamion parkoló
	autóút
TORMAFÖLDE	Vétyemi ősbükkös
	MotoCross pálya
	Centrálé idegenforgalmi komplexum
	Pincemúzeum
	Horgásztó létesítése
	Falusi üdültetés bevezetése
DOBRI	Katolikus kápolna
KERKATESKÁND	Harangláb
RÉDICS	Barokk templom
	Népi műemlékház
	Turistaszálló
	Tenkehegy
	Határátkelőhely
GOSZTOLA	Temetőkápolna
	Üdülőkomplexum
LENDVADEDES	Víztározó
	Erdőségek, hegyvidék
KÜLSŐSÁRD	harangláb
BELSŐSÁRD	Kavicsbánya tó
	Turistaszálló
RESZNEK	Kastély és magtárépület
	Templom
BAGLAD	Fa harangláb
LENDVAJAKABFA	kis csendes falu
SZIJÁRTÓHÁZA	kis csendes falu
ZALASZOMBATFA	turistaszálló
	kis csendes falu
	kápolna
GÁBORJÁNHÁZA	barokk templom
BÖDEHÁZA	két szép kápolna

VI. MELLÉKLET – A LENTI KISTÉRSÉG JÖVŐKÉPE

Forrás: HVS, 2004

VII. MELLÉKLET – INTERJÚ VÁZLAT 1

- Dr. Fekete Zoltán, Lenti város települési képviselő; Egészségügyi és Lakásügyi Bizottsági tag, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
 - Molnár Adrienn, Lenti Kistérség Többcélú Társulása, Menedzser asszisztens, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
 - Németh Imre, Lenti Kistérség Többcélú Társulása, Igazgató, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
 - Róka Bernadett, Lenti és Vidéke Fejlesztési Ügynökség, 24 város (24 Cities) c. projekt projektmenedzser, személyes interjú, Lenti, 2012-03-19
-
- Miben látja a térség legfőbb problémáját?
 - Mit lát a térség legfőbb erősségének?
 - Mi hiányzik ennek hasznosításához?
 - Milyennek látja a térség közösségi életét? Összetartóak az emberek vagy a széthúzás erős?
 - Lát-e sikeres civil szerveződéseket a térségben?
 - Mennyire erős a kistérségi tudat az itt élőkben? Megkülönböztetik-e magukat a szomszéd kistérségektől vagy idegen ez a területi lehatárolás?
 - Miért vándorolnak el a fiatalok a térségből? (ha elvándorolnak)
 - Melyik a térség legerősebben fejlődő területe?
 - Léteznek-e a HVS, 2004 dokumentum szerinti mikrotérségek? Ha igen, hány darab van? Van-e mikrotérségi szintű megjelenés, fejlődés?
 - Az egyes körjegyzőségekben mik a fő munkalehetőségek? Megvalósul-e a körjegyzőségi fejlesztés vagy ez csak elméleti területi felosztás?
 - Milyen megoldást lát a magas munkanélküliségre?
 - Integrált kistérségi fejlesztési projekt létezik-e? Van-e frissebb, mint a HVS, 2004 dokumentum?
 - HVS, 2004 - Mi valósult meg belőle? Megfelelőek-e egyáltalán az abban lévő célkitűzések?
 - Milyen programjai futnak jelenleg az LKTT-nek? Hatékony-e, jól működik-e, milyen szerepe van?

- Mely szervezetek élnek, és relevánsak a civil szervezetek közül?
- Mik a legnagyobb vállalkozások? Melyek a fejlődők?
- Léteznek-e határon átnyúló együttműködések?
- Miről szól a „24 város projekt”? Sikeresen működik? Terveznek-e további, nem csupán turisztikai, hanem egyéb gazdasági ágazaton belül is együttműködések kötni?
- Miért a turizmus a fő fejlesztési terület?
- Ön milyen turisztikai fejlesztéseket javasolna?
- Mennyire sikeres a Falugondnoki intézmény? Ki finanszírozza?
- Milyen lehetőséget lát az aprófalvak és zsákfalvak megmentésére?
- Ökofalu létrehozásában gondolkodtak-e? Az <http://okofaluservezes.blog.hu> szerint a térség északi/észak-keleti része lenne erre ideális.
- Van-e egységes jövőképe a kistérségnek? Az általánosságokon túl milyen funkciót képzelnek a régióban/országon belül, mi az USP (unique selling position)? Mi az a termék, turisztikai vonzerő, amely a szomszédos térségektől megkülönböztető dolog?
- Mennyire tekinthetők az uniós pályázati támogatások (NFT, ÚMFT, ÚSZT pályázatok) a térségfejlesztés motorjának? Hogyan részesülnek a támogatásokból, fejlesztésekből az aprófalvak?

VIII. MELLÉKLET – INTERJÚ VÁZLAT 2

/Drávecz Gyula, Kulturális és Ügyrendi Bizottság tagja (Lenti) és Drávecz Mariann telefonos interjú, 2012-03-23/

- Már dolgozatunk végén járunk és jelenleg a fejlesztési stratégiát dolgozzuk ki. Mit gondolnak Önök az általunk meghatározott három fő fejlesztési pillérrel (Ökológiai gazdaság, Komplex turizmusfejlesztés, Humán erőforrás fejlesztés)? Egyetértene-e vele? Valóban azokat a fejlesztési irányokat tartalmazza, amelyek a Lenti kistérség számára lehetőséget jelenthetnek a fejlődésre?
- Kiegészítenék-e stratégiát valamivel?
- Milyen konkrét eszközöket rendelnének hozzá az egyes fejlesztési pillérekhez?
- A mezőgazdaságon belül mik lehetnek a kitörési pontok?
- Látnak-e potenciált a kistérségben a megújuló energiaforrások hasznosításában?
- Mi a legfontosabb gazdasági ágazat a kistérségben? Melyek a legfontosabb vállalkozások?
- Milyen turisztikai fejlesztéseket javasolnak?
- Van-e a kistérségen belül átfogó turisztikai terv? Van-e kapcsolat az egyes idegenforgalmi szempontból jelentős települések között?
- Miért lenne kedvező szálloda építése?
- Mi az oka annak, hogy eddig nem épült fel a szálloda?
- Vannak-e már jól működő határon átnyúló kapcsolatok?
- Jellemző-e a külföldiek jelenléte Lentiben?
- Milyen lehetőségeket látnak a magas munkanélküliségi ráta csökkentésére?